

KERTOMUS

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN TOIMINNASTA v. 1991

I YLEISKATSAUS

1. Kansainvälinen tilanne

Kansainvälisissä suhteissa jatkui vuonna 1991 voimakas muutosten kausi. Suurvalta Neuvostoliitto hajosi sisäisiin vaikeuksiin. Yhdysvaltojen asema suurvaltana korostui maan johtaessa voitokasta liittoutumaa Persianlahden sodassa.

Euroopassa alkuvuotta varjostivat Neuvostoliiton sisäministeriön joukkojen väkivaltaisuudet itsenäistymään pyrkivissä Latviassa ja Liettuaassa. Loppuvuotta varjosti Jugoslavian sisällissota.

Euroopan Yhteisön sisämarkkinoiden muodostaminen eteni suunnitelmien mukaisesti ja koko vuoden ajan käyntiin myös EY:n ja Eftan välistä neuvotteluja Euroopan Talousalueen ETA:n perustamisesta.

Baltian maat, Viro, Latvia ja Liettua, pyrkivät alkuvuodesta tuloksetta neuvottelemaan Neuvostoliiton kanssa itsenäisyytensä tunnusta misesta. Baltian maissa järjestettiin Neuvostoliiton vastustuksesta huolimatta kansanäänestykset itsenäisyydestä. Kaikissa kolmessa maassa ylivoimainen enemmistö kannatti itsenäistymistä.

Neuvostoliiton sekava sisäinen tilanne kärjistyi 19. elokuuta vanhoillisen juntan vallankaappausyritykseen. Kaappauksen kukistajana sankariksi nousi kesäkuussa kansanäänestyksellä Venäjän presidentiksi valittu Boris Jeltsin.

Useat maat, mm. Venäjä, tunnustivat heti vallankaappausyrityksen jälkeen itsenäisiksi julistautuneet Viron ja Latvian sekä jo aikaisemmin itsenäiseksi julistautuneen Liettuan. Suomi ilmoitti tunnustaneensa Bal-

tian maat jo 1920-luvulla ja päätti palauttaa maiden väliset diplomaattisuhteet voimaan.

Neuvostoliiton tasavallat ilmoittivat itsenäistymisestä ja presidentti Gorbatsšov erosi Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen pääsihteerin virasta ja NKP lakkautettiin, koska sen katsottiin olleen osasyylinen vallankaappausyritykseen.

Loppuvuonna Venäjä, Ukraina ja Valko-Venäjä ilmoittivat muodostavansa Itsenäisten valtioiden yhteisön, johon myös muut tasavallat Gruusiaa lukuunottamatta päättivät liittyä. IVY:n syntyminen merkitsi Neuvostoliiton valtiollisen olemassaolon lakkaamista, ja presidentti Gorbatsšov ilmoitti erostaan 25. joulukuuta. Suomi ilmoitti katsovansa Venäjän Neuvostoliiton seuraajavaltioksi ja tunnusti muut IVY:n jäsenmaat vuoden 1991 lopulla.

Suomi aloitti syksyllä Neuvostoliiton kanssa neuvottelut yya-sopimuksen korvaavasta naapuruussopimuksesta. Neuvostoliiton hajottua Suomen neuvottelukumppaniksi tuli Venäjä.

Pohjoismaisessa yhteistyössä painopiste oli yhteispohjoismaisten suhteiden luomisessa Baltian maihin ja koko Itämeren alueen yhteistyön kehittämisessä. Pohjoismaisia suhteita hiersi jonkin verran Ruotsin aavisteltu, mutta kuitenkin yllättävä heinäkuinen päätös hakea EY:n jäsenyyttä. Suomi ja Tanska kiistelivät tanskalaisten suunnitelmasta rakentaa kulkuväylää madaltava Ison Beltin silta.

Ruotsin syyskuisissa eduskuntavaaleissa sosialidemokraatit hävisivät ja maahan muodostettiin porvarillinen hallitus.

Euroopan Yhteisön sisäinen kehittyminen huipentui joulukuun Maastrichtin huippukokoukseen. Kokouksessa päästiin sopimukseen raha- ja talousunionin perustamisesta ja luotiin suuntaviivoja poliittiselle unionille. Kokous osoitti myös, että EY on valmis lähivuosina käymään jäsenyysneuvotteluja muutaman maan kanssa. Neuvotteluihin haluavien on kuitenkin jätettävä jäsenhakemuksensa nopeasti.

EY ja Efta pääsivät syksyllä sopimukseen Euroopan Talousalueen ETA:n perustamisesta vuoden 1993 alusta. EY:n tuomioistuin ilmoitti kuitenkin, että se ei voi hyväksyä sopimukseen sisältyvää ETA:n oman tuomi-

oistui myös EY:n sisälle vaikuttavaa toimivaltaa. Tätä kiistaa yritettiin ratkaista koko loppuvuoden ajan.

Samalla oli nähtävissä, että ETA:sta ei tule pysyvää ratkaisua. Eftan jäsenistä Itävalta ja Ruotsi ovat hakenet EY:n jäsenyyttä, Sveitsi ilmoitti hakevansa jäsenyyttä ja Suomessa ja Norjassa keskusteltiin ja vaadittiin EY-jäsenyyden hakemista.

Jugoslavian tasavallat Slovenia ja Kroatia julistautuivat kesäkuussa itsenäisiksi. Serbia pyrki kuitenkin hajonneen liittovaltion nimissä kukistamaan väkivalloin itsenäistymispyrkimykset, mikä johti Serbian ja Kroatian väliseen sotaan. YK on pyrkinyt toimimaan rauhanvälittäjänä, mutta lukuisat sovitut tulitauot eivät ole pitäneet. Saksa ilmoitti joulukuussa tunnustavansa Slovenian ja Kroatian itsenäisyyden tammikuussa 1992.

Persianlahden sota päättyi helmikuun lopussa tulitaukoon, kun Yhdysvaltojen johtama liittoutuma ilmoitti tuhonneensa Irakin sotilaallisen voiman. YK:n turvallisuusneuvoston pysyvät jäsenet asettivat Irakille rauhanehdot, joihin kuului mm. kaikkien joukkotuhousteiden hävittäminen. Irakissa oli sodan jälkeen sisäisiä yhteenottoja ja Irak jatkoi maan pohjoisosan vuorille paenneiden kurdien pommittamista.

Lähi-idän rauhankokousten sarja alkoi lokakuun lopussa Madridissa. Rauhanneuvotteluja on vaikeuttanut Israelin haluttomuus luopua uusien siirtokuntien asuttamisesta.

Angolan ja El Salvadorin pitkäaikaiset ja veriset sisällissodat päättyivät.

YK:n uudeksi pääsihteeriksi valittiin egyptiläinen diplomaatti Bhutros Ghali.

Varsovan liitto lakkautettiin alkuvuodesta 1991 ja loppuvuodesta NATO ilmoitti pyrkivänsä yhteistyöhön entisen Varsovan liiton jäsenmaiden kanssa.

USA ja Neuvostoliitto allekirjoittivat heinäkuussa pitkään neuvotellun START-sopimuksen, jossa molemmat sitoutuvat vähentämään strategisia ydinaseitaan. Molemmat ilmoittivat vähentävänsä myös taktisia ydinaseita.

2. Sisäpolitiikka

Vuosi 1991 oli käänteen tekevien muutosten aikaa niin kansainvälisesti kuin Suomessakin. Puolueet käynnistivät tammikuussa vaalikampanjoitaan suurin vaalitapahtumin ja perinteisin teemoin. Kansainväliset ja lähialueiden tapahtumat; Baltian kriisiehditys ja Persianlahden sota hallitsivat kuitenkin tiedonvälitystä tammikuun puolivälistä aina helmikuun loppuun, jolloin Persianlahden aselepo solmittiin.

Edellisen vuoden loppupuolelta lähtien oli Suomenkin kansantaloudessa alkanut näkyä Neuvostoliiton talousvaikeuksien ja idänkaupan tyrehtymisen ja Suomen läntisten vientimaiden taloustaantumien vaikutukset. Päättyneen vuosikymmenen nousukausi oli huumannut pankit, yritykset ja kansalaiset. Raha virtasi, osakkeiden ja kiinteistöjen hinnat nousivat. Oli näkyvissä maksun aika. Asiateemoista puhuttivat edelleen verouudistus, asuntoasiat, korkea hinta- ja korkotaso, Euroopan yhdentymiskehitys ja taloudelliseen yhdentymiseen liitetyt uhkakuvat ja vaalien lähestyessä yhä enemmän pakolaiskysymykset. Suurin oppositiopuolue kepu julisti laman olevan puhtaasti kotikutoista ja markkinoi itseänsä kaiken vaihtoehtona.

Maaliskuun eduskuntavaaleissa kaikki hallituspuolueet kärsivät menetyksiä. Äänestysprosentti 72,1 oli aikaisempaa alhaisempi. Sosialidemokraatit menettivät maan suurimman puolueen aseman, 100 000 ääntä ja 8 kansanedustajapaikkaa, joiden määrä on nyt 48 ja ääniosuus 21,1 prosenttia. Kokoomuksen menetys oli 12 paikkaa, nykyisin 40 kansanedustajaa. Rkp menetti vain ääniosuudessa säilyttäen 11 kansanedustajaansa. Eduskuntavaalien suuri voittaja oli Suomen Keskusta (kepu), joka nousi maan suurimmaksi puolueeksi 24,8 ääniosuudella ja lisäämällä kansanedustajiensa määrän 40:stä 55:ään. Myös Kristilliset ja Vihreät lisäsivät kansanedustajiensa määrää. Liberaalit saivat yhden kansanedustajan. Oppositiopuolueista menetyksiä kärsivät SMP ja Vasemmistoliitto.

Jo ennen vaaleja SDP oli torjunut ehdotukset kolmen suuren puolueen devalvaatiohankituksesta ja devalvaatiospekulaatioista, joilla pidettiin markkinakorkoja keinotekoisesti korkealla. SDP oli esitellyt hintatason vakauttamiseen tähtäävän ohjelman. Tappiollisten vaalien jälkeen pidetty puolueeneuvosto hyväksyi yksimielisesti, mutta ei keskusteluitta, puoluejohdon esityksen suoraan oppositioon jäämisestä osallistumatta

hallitusneuvotteluihin. Eduskuntavaalien tuloksen ei katsottu antavan mahdollisuutta osallistua hallitukseen. Toimivan parlamentarismien ja demokratian katsottiin edellyttävän riittävän vahvaa oppositiota. Puolueneuvoston mielestä jäämällä oppositioon SDP noudattaa kansalaisten vaaleissa ilmaiseman tahdon suuntaa.

Tasavallan presidentti nimitti huhtikuun lopussa pääministeri Esko Ahon neljän puolueen (kepu, kok, Rkp, Krist) porvarihallituksen. Hallitus ilmoitti heti yksipuolisesti heikentävänsä eräitä tulosopimuksille sovittuja sosiaalietuuksia. Kesällä taas hallitus julisti suurieleisesti rakentavansa yhteiskuntasopimuksen. Hallitus sitoi Suomen markan Suomen Pankin esityksestä Eyn laskentavaluuttaan ecu:un kesäkuun alussa silloisin valuuttakurssein. Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen suurella äänten enemmistöllä. Samalla hallitus antoi miljardien markkojen tukipaketin yrityksille.

Hallituksen kaavaileman nk. yhteiskuntasopimuksen sisältöön ei saatu edes pitkittyneissä neuvotteluissa selvyttä. Hallitus pyrki määräilyin ja uhkauksin siirtämään vastuuta omasta taitamattomuudestaan ja virheidensä seurauksista oppositiolle ja työmarkkinajärjestöille. Iskulauseeseen "Säästäminen ja yhteiset talkoot" verhottiin epäsosiaalinen, palkansaaajia, eläkeläisiä ja lapsiperheitä rokottava ja veroja ennätysmäisesti korottava budjettiesitys. Siihen haluttiin liittää myös palkkoja ja muita yritysten tuotantokustannuksia alentava tulopoliittinen kokonaisratkaisu. Samanaikaisesti hallitus ei osoittanut sanottavampaa harastusta välttämättömien rakennemuutosten käynnistämiseen, koska keskustan kannattajien erityisedut olisivat saattaneet tulla uhatuiksi. Hallituksen linjaa vastaan nousivat yhteisesiintymisin neljä palkansaa-järjestöä, opiskelijat, eläkeläiset ja maanviljelijät.

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt pyrkivät rakentamaan tulopoliittista kokonaisratkaisua, jolla ennen kaikkea olisi parannettu yritysten kilpailukykyä ja siihen liittyen hallitus olisi luopunut kaavailemistaan työttömyys- ja sosiaalivakuutuslajien leikkauksista. Ministeri Väyrysen kannanottojen käynnistämien kiihkeiden devalvaatiospekulaatioiden rauhoittamiseksi palkansaaajien keskusjärjestöt hyväksyivät vaivoin pankinjohtaja Kalevi Sorsan välitysesityksen, johon sisältyi palkansaaajien 4 prosentin työeläkemaksu ja palkkakustannusten alentaminen ensimmäisenä sopimusvuonna 3 prosentilla liittokohtaisissa neuvotteluissa sopivaksi katsotuin keinoin.

Devalvaatiospekulaatiot kuitenkin jatkuivat. Valtiovarainministeri Iiro Viinanen ilmoitti eroavansa, jos hallitus devalvoi. Ennenkuin liittokoh- taisten sopimusten solmimiselle asetettu määräaika päättyi, porvari- hallituksen talouspolitiikka ja uskottavuus romahtivat devalvaatioon. Yksikään hallituksen ministeri ei kuitenkaan eronnut. Tuloneuvottelut keskeytyivät.

Tulopoliittinen kokonaisratkaisu syntyi lopulta marraskuun lopussa nk. nollalinjan pohjalta, kun siihen oli saatu lisätyksi mm. SAK:n vaatima pienituloisten veroja keventävän ns. tupovähennyksen osittainen jatka- minen. Työmarkkinajärjestöjen neuvottelujen tuloksena syntynyt tulo- poliittinen kokonaisratkaisu antoi mahdollisuudet pakkodevalvaation jälkeen inflaation hillitsemiseen, kilpailukyyn vahvistamiseen ja luot- tamuksen palauttamiselle Suomen talouteen.

Ratkaisu, joka syntyi paljolti hallituksesta riippumatta, merkitsi myös eräiden, kansalaisten elämää hankaloittavien säästölakiesitysten pois vetämistä eduskunnasta. Sen sijaan sosialidemokraatit eivät voineet hyväksyä hallituksen läpiajamaa epäoikeudenmukaista ja erityisesti pie- nituloisia rankaisevaa "raippaveroa", eli vakuutetun sairausvakuutus- maksun korottamista kahdella prosenttiyksiköllä. Veronkorotus merkit- see kansalaisten ostovoiman supistumista ja vuoden aikana kaksinker- taistuneen työttömyyden (yli 340 000 työtöntä) pahenemista entises- tään.

Keskustelu Euroopan yhdentymisestä kiihtyi loppuvuodesta. Keskustelu sai uuden käänteen puheenjohtaja Pertti Paasion huhtikuun lopussa tehtyä esityksen Suomen varautumisesta hakemaan Euroopan yhteisön jäsenyyttä ETA-neuvottelujen jälkeen. Suomen virallinen linja edusti Euroopan yhteisön EY:n ja Euroopan vapaakauppaliiton Eftan neuvotte- lemaa Euroopan talousalue Etaa. Se näytti kuitenkin ajautuneen neu- votteluissa tehtyjen sopimusten jälkeen karille, erityisesti kun joulu- kuussa EY:n tuomioistuin ilmoitti sopimuksen olevan osittain yhteisön peruskirjan vastainen. Sosialidemokraattien syksyn puolueuuevostossa ja uudelleen puoluekokouksessa vahvistettu näkemys on, että Suomen taloutta voidaan vakauttaa ja saattaa uuteen nousuun lisäämällä sitä kohtaan tunnettua kansainvälistä luottamusta. Konkreettinen, luotta- musta lisäävä toimenpide on jäsenhakemuksen pikainen jättäminen Euroopan Yhteisöön.

Kesällä 1991 pidetyssä edustajakokouksessa SAK siirtyi yhden puheenjohtajan aikaan. Puheenjohtajaksi valittiin puoli vuotta tehtävää hoitanut Lauri Ihalainen. Sosialidemokraatit vahvistivat muutoinkin asemiaan ammattiyhdistysliikkeessä. Marraskuussa pidetyissä Metalliliiton liittokokousvaaleissa sosialidemokraatit voittivat ja saivat yli puolet äänistä ja liittokokousedustajapaikoista.

SDP:n vaalitappion jälkeen alkanut keskustelu puoluejohdon asemasta johti lopulta siihen, että puoluetoimikunnan aloitteesta puolueeneuvosto kutsui koolle ylimääräisen puoluekokouksen. Puheenjohtaja ja puoluesihteerit eivät olleet enää käytettävissä. Puoluekokous valitsi uuden puoluetoimikunnan ja puolueen puheenjohtajaksi Ulf Sundqvistin, puoluesihteeriksi Markku Hyvärisen ja varapuheenjohtajiksi Antero Kekkosen, Tarja Tenkulan ja Matti Puhakan.

Vuoden mittaan näkyi yhä selvemmin hallituksen tarjoama vaihtoehto. Se on merkinnyt konkurssseja, työttömyyttä, valtion ja kuntien menojen summittaista karsimista, palkansaajien ja eläkeläisten verojen korotuksia, opintotuen heikentämistä, uhkauksia laajamittaisista valtion ja kuntien henkilöstön vähentämisestä ja hyökkäyksiä ammattiyhdistysliikettä vastaan. Kilpailun puutteeseen, suljettuihin markkinoihin ja muihin talouden rakenneongelmiin hallitus ei ole halunnut puuttua. Suomen Pankki on joutunut pelastamaan konkurssin partaalle keinottelulla joutuneen SKOPin. Muutoin olisi ollut pelättävissä, että pankin romahdaminen olisi vienyt luottamuksen muihinkin suomalaisiin pankkeihin. Luottamusta heikensi myös KOP:n piirissä paljastunut keinottelu, ns. Kouri-kaupat.

Loppuvuodesta saatiin tuloksia sosialidemokraattien vuosikymmenien vaatimuksesta siirtyä enemmistöparlamentarismiin kumoamalla tavallisten lakien lepäämäänjättämismahdollisuus ja verolakien määräänenmistövaatimus. Hankkeeseen liittyy perusoikeusuudistus, jolla voidaan vahvistaa kaikille kansalaisille kuuluvaa sosiaalisen, sivistyksellisen ja taloudellisen turvan sekä turvallisen ympäristön oikeudellista perustaa.

Tavallisten lakien lepäämäänjättämisyjärjestelmä on tarkoitus eduskuntaryhmien sopimuksen mukaisesti poistaa pysyvästi kiireellisessä lainsäädäntöjärjestyksessä tämän eduskunnan toimesta; perusoikeusuudistus tulee voimaan seuraavien eduskuntavaalien jälkeen.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä pääsi hallituksen kanssa loppuvuodesta sopimukseen nk. säästölakien kohtalosta. Vuoden 1992 valtion budjettia korjattiin mm. työllisyyden hoidon, asuntotuotannon, opiskelijoiden tuen ja terveydenhoidon maksujen osalta.

Yli seuraavien valtiopäivien äänestettiin mm. terveysteskimaksukeilu, laboratorio- ja röntgenmaksu sekä työttömyyskassalain eräät heikennysesitykset.

II PUOLUEEN PÄÄTÄNTÄVALTA- JA TOIMEENPANOELIMET

1. Puoluekokous

Puolueneuvosto päätti 26.9.1991 ylimääräisessä kokouksessaan kutsua koolle kiireellisesti ylimääräisen puoluekokouksen käsittelemään puoluejohdon valintaa ja ajankohtaista poliittista tilannetta.

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen ylimääräinen puoluekokous pidettiin 16.-17.11.1991 Helsingin Työväentalolla. Puoluekokousedustajina toimivat 11.-12.2.1990 Lappeenrannan puoluekokoukseen valitut 331 puoluekokousedustajaa.

Puoluekokous valitsi puheenjohtajaksi Ulf Sundqvistin ja puoluesihteeriksi Markku Hyvärisen, varapuheenjohtajiksi Antero Kekkosen, Tarja Tenkulan ja Matti Puhakan sekä uuden puoluetoimikunnan varsinaiset ja varajäsenet.

2. Puolueneuvosto

Lappeenrannan XXXV puoluekokouksen valitsemina ovat puolueneuvostoon kuuluneet puheenjohtajana Risto Tuominen, I varapuheenjohtajana Helena Rissanen ja II varapuheenjohtajana Juha Nummela sekä muina varsinaisina jäseninä ja varajäseninä:

Helsingin piiristä Lipponen Paavo, Aalto Ulla-Marja, Asunmaa Piritta, Tuomioja Erkki ja Stam Arno, varalla Meriläinen Risto, Niemi Veli-Mikko, Piirto Minna ja Siren Leena

Uudenmaan piiristä Paakkinen Pertti, Nieminen Matti, Kähärä Juha, Jämsen Tuula, Väyrynen Sai, Jääskeläinen Markku J. ja Hakanen Urpo, varalla Sairanen Jussi, Hako Jukka, Peltonen Juha, Lindroos-Himberg Kirsi, Karrimaa Antti ja Heikkinen Sinikka

Varsinais-Suomen piiristä Kivikoski Matti, Rimpelä Sirkka-Liisa, Näätä Heikki, Laitinen Seppo ja Virtanen Tauno, varalla Sedig Mikko, Ahokas Markku, Rasi Pirkko ja Ilola Mona

Satakunnan piiristä Koskinen Antti, Laine Eero, Mattila Antti, Heino Mirva, Rantala Kari ja Wessman Ilona, varalla Tupila Unto, Mikkonen Pirjo, Laakso Antti, Saarinen Väinö ja Vannekari Matti

Etelä-Hämeen piiristä Lintunen Pertti, Auvinen Pentti, Hannula Isto, Kauranen Aarne ja Tuliainen Marjaleena, varalla Luhtavaara Reijo, Lähteenmäki Maire, Valjakka Lilja ja Kanerva Jouko

Pohjois-Hämeen piiristä Niemi Jussi, Salminen Seppo, Leponiemi Raija, Koskinen Leo, Mankkinen Leena ja Riipinen Markku, varalla Ojala Reino, Ylönen Ari, Hämäläinen Maija-Liisa, Lehtinen Pentti, Koivula Arja

Kymen piiristä Kotola Sirkka, Myyryläinen Hannu, Setälä Timo, Simonen Olavi, Turunen Teuvo, Mäkelä Taito ja Luukkanen Heikki, varalla Yrkki Veikko, Mattila Merja, Tumelius Liisa, Häkkinen Soili, Lindeman Pertti ja Seppälä Vaito

Mikkelin piiristä Aholainen Markku, Mähönen Raimo, Jaatinen Maija-Liisa ja Erola Sirpa, varalla Pennanen Raija, Ruokoselkä Liisa ja Haverinen Arto

Kuopion piiristä Kukkonen Jorma, Ruotsalainen Olavi ja Kortelainen Kari, varalla Hämäläinen Erkki ja Kuronen Matti

Pohjois-Karjalan piiristä Lukkarinen Matti, Lahtela Esa, Vuorenpää Seija ja Hämäläinen Juha, varalla Bau Pauli, Holopainen Raimo ja Mäkikangas Liisa

Keski-Suomen piiristä Oksa Anja, Pasanen Tuula, Toikkanen Jorma, Lähteenmäki Vesa ja Rantamäki Esko, varalla Kylmänen Hannu, Vainiola Eino-Erkki, Pihlajasaari Helena ja Levänen Marja

Vaasan piiristä Hyvönen Juhani, Vehkaoja Marjatta, Tyni Seppo ja Tynjälä Toive, varalla Tenkula Tarja, Pohjonen Markku ja Sarja Tauno

Oulun piiristä Kitinoja Ritva, Nivala Maija ja Pasanen Matti, varalla Mällinen Juhani ja Mustonen Leena

Lapin piiristä Lampi Tauno, Päckilä Matti ja Haarahiltunen Liisa, varalla Rundgren Lasse ja Lensu Johanna

Ruotsalaisesta Työväen liitosta Paavola Maire, Sjöberg Stefan ja Björkstrand Christer, varalla Raunio Mari-Ann ja Hellman Rauno

SDP:n puolueeneuvoston sääntömääräinen kevätkokous pidettiin 24.3. Helsingissä. Sääntömääräisten asioiden lisäksi kokous antoi julkilausuman, jossa todettiin, että eduskuntavaalien tulos ei anna Sosialidemokraattiselle puolueelle mahdollisuutta osallistua hallitukseen.

Puolueeneuvoston ylimääräinen kokous pidettiin 26.9.1991 Helsingissä. Kokouksessa käsiteltiin Euroopan integraatiopolitiikkaa, taloudellista tilannetta ja hallituksen esitystä valtion budjetiksi vuodelle 1992 sekä päätettiin SDP:n ylimääräisen puoluekokouksen koollekutsumisesta.

Puolueeneuvoston syyskokous pidettiin 30.11. - 1.12.1991 Helsingissä. Sääntömääräisten asioiden lisäksi kokous käsiteli esityksen SDP:n energiapolitiittiseksi ohjelmaksi ja kannanotoksi.

3. Puoluetoimikunta

Lappeenrannan XXXV puoluekokouksen valitsemina ovat puoluetoimikuntaan kuuluneet puheenjohtajana Pertti Paasio, puoluesihteerinä Ulpu Iivari, I varapuheenjohtajana Matti Puhakka, II varapuheenjohtajana Tarja Filatov ja III varapuheenjohtajana Tuulikki Hämäläinen sekä muina varsinaisina jäseninä Rauno Ihalainen, Jouni Backman, Pekka Korpinen, Antti Kalliomäki, Pekka Ruotsalainen, Ulla Turkki, Lasse Eskonen, Matti Luttinen ja Kaj Bärlund sekä varajäseninä Tuula Haatai-

nen, Sinikka Näätsaari, Armas Lahoniitty, Irma Peiponen, Heikki Sepälä ja Markus Aaltonen.

Puoluetoimikunnan kokouksiin ovat osallistuneet Sosialidemokraattisen hallitusryhmän jäsenet Jarmo Rantanen, Matti Louekoski, Tarja Halonen ja Anna-Liisa Kasurinen 30.4.1991 saakka.

Ylimääräisen puoluekokouksen valitsemina ovat puoluetoimikuntaan kuuluneet puheenjohtajana Ulf Sundqvist, puoluesihteerinä Markku Hyvärinen, I varapuheenjohtajana Antero Kekkonen, II varapuheenjohtajana Tarja Tenkula, III varapuheenjohtajana Matti Puhakka sekä muina jäseninä Antti Kalliomäki, Elina Lehto, Lasse Eskonen, Tuula Haatainen, Leena Koikkalainen, Sinikka Näätsaari, Pentti Koivu, Rauno Ihalainen ja Lauri Metsämäki sekä varajäseninä Hannu Myyryläinen, Pekka Korpinen, Jouni Backman, Tarja Filatov, Leena Luhtanen ja Tapio Karjalainen.

Puoluetoimikunnan viikottaisiin kokouksiin ovat osallistuneet puolue-neuvoston puheenjohtaja Risto Tuominen sekä varapuheenjohtajat Helena Rissanen ja Juha Nummela, Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän varapuheenjohtajat Liisa Jaakonsaari ja Erkki Tuomioja, puoluetoimiston valtuutetut toimitsijat sekä ylimääräisen puoluekokouksen jälkeisen sihteerin Kari Laitinen, Demarin päätoimittaja Jukka Halonen sekä lehden kolumnisti Aimo Kairamo, Arbetarbladetin päätoimittaja Alf—Erik Helsing, Nuorten Kotkain Keskusliiton puheenjohtaja Saara-Maria Paakkinen sekä Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorison Keskusliiton puheenjohtaja Ulla-Maija Rajakangas.

Puoluetoimikunta on vuoden 1991 aikana pitänyt 33 kokousta, joista pöytäkirjoihin on merkitty 447 pykälää.

4. Hallinnollinen toiminta

Puoluetoimiston hallinto-organisaatioon kuuluvaan työvaliokuntaan ovat puoluetoimikunnan päätöksen mukaisesti kuuluneet puoluetoimikunnan puheenjohtaja, puoluesihteerin, puoluetoimiston eri osastojen ja yksiköiden päälliköt, ay-sihteerin ja tiedotussihteerin.

Työvaliokunta on käsitellyt puolueen politiikkaan, talouteen ja hallintoon liittyvät kysymykset ja tehnyt niistä päätösehdotuksia puoluetoi-

kunnalle sekä käsitellyt puoluetoimiston toimintaan ja talouteen liittyvät asiat.

Puoluetoimiston hallinnollisten ja taloudellisten asioiden valmistelu, ohjaus, valvonta, keskitetyt palvelutoiminnot sekä puolueen jäsen- ja järjestörekisteriasiat on hoidettu hallinto-osastolla.

Hallinto-osaston henkilövahvuus on ollut 17 henkilöä.

Osastopäällikkönä on toiminut Maunu Ihalainen, toimistosihteerinä Sisko Lipsanen ja yhdistysrekisteriasioista ja jäsenasioista vastaavana jaostosihteerinä Eero Jämbäck.

Puoluejohdon sihteerinä on toiminut Liisa Mattila.

Kertomusvuoden päättyessä oli puolueen jäsenrekisterissä olevien jäsenten määrä 79.417, joista oli miehiä 48.896 ja naisia 30.521, vapaajäseniä 16.860, maksuvapaita jäseniä 9.553 ja äänioikeutettuja jäseniä 63.894. Jäsenasiat olivat vuodenvaihteessa hoitamatta 15.523 jäseneltä.

Vuoden 1991 aikana liittyi puolueeseen uusia jäseniä 1.105, samanaikaisesti poistui jäsenyydestä 3.584. Äänioikeutettujen määrä väheni 2.847 jäsenellä. Muita muutoksia jäsenrekisteriin tehtiin 15.387. Jäsenrekisteritapahtumia oli vuoden 1991 aikana yhteensä 20.076.

III SUUNNITTELU- JA TIEDOTUSTOIMINTA

1. Yleistä

Suunnittelu- ja tiedotustoiminta hoidettiin puoluetoimiston poliittisella osastolla. Osaston toiminnassa korostuivat maaliskuun eduskuntavaalien sekä syyskuun ylimääräisen puolueeneuvoston kokouksen ja marraskuun ylimääräisen puoluekokouksen asiakysymysten valmistelu ja tiedotus. Osaston tehtäviin kuuluvassa Sosialistisen Aikakauslehden toimittamisessa ryhdyttiin yhteistyöhön Sosialistisen Poliitiikan kanssa, lehdet yhdistettiin ja tekninen toteutus uudistettiin.

Osastolla työskentelivät päällikkönä Matti Linnanahde sekä suunnittelussa yksikön päällikkö Paula Parmanne, suunnittelusihteeri Arja Pitkänen, kielenkääntäjä Anneli Koivisto, osastosihteeri Sirpa Paltamo ja tiedotuksessa tiedotussihteeri Arja Ronkainen ja tiedotuksen sihteeri Merja Iljin.

2. Suunnittelutoiminta

Alkuvuoden painopiste oli eduskuntavaaliteemojen ja mahdollisten hallitusohjelmaneuvoittelujen asiakysymysten valmistelussa. Puolueneuvoston päätettyä oppositioon menosta valmistettiin sen edellyttämää yhteistyötä ja työnjako eduskuntaryhmän kanssa ja sitä täsmennettiin loppuvuodesta. Lähtökohtana oli, että puoluetuimikunta linjaa työryhmien avustuksella pitkän ja keskipitkän aikavälin tavoitteita. Eduskuntaryhmä ja valiokuntaryhmät ottava kantaa päivänpolitiikan esille nostamiin kysymyksiin mm. hallituksen lakiesityksiin käyttäen apunaan nopeasti koolle satavia asiantuntijaryhmiä eri kokoonpanoissa. Työnjaon mukaisesti työryhmät valmistelivat mm. talouspolitiikan, energiapolitiikan ja Euroopan yhdentymiskehityksen linjaukset.

Puoluekokouksen edellyttämien ohjelmien ja kannanottojen valmistelutyö jatkui energiansäästö-, integraatio-, talous- ja tulevaisuustyöryhmissä. Puolueneuvosto hyväksyi jo syksyllä 1990 puoluekeskustelua varten Euroopan yhdentymistä käsittelevän tausta-aineiston. Ylimääräisessä puolueneuvoston kokouksessa syyskuussa asiasta hyväksyttiin kannanotto, jonka pohjalta järjestökeskustelu on jatkunut.

Energiansäästötyöryhmältä valmistui keväällä keskusteluaineisto ja väliraportti järjestökasittelyyn. Käsitteilyssä puolueneuvoston jäsenillä oli keskeinen asema ja heille valmisteltiin lisätausta-aineistoa. Järjestökasittelystä saadun palautteen pohjalta puoluetuimikunta teki syksyllä esityksen kannanotoksi ja ohjelmaksi, jotka puolueneuvosto hyväksyi sääntömääräisessä syyskokouksessaan marraskuussa.

Edellisen puoluekokouksen päätösten seurantatyö jatkui osin tarkoitusta varten asetetuissa asiantuntija- ja projektityöryhmissä. Asiasta valmisteltiin väliraportti. Tulevaisuuden visioita pohtiva työryhmä järjesti seminaarin ja tuotti asiasta keskusteluaineiston.

Ajankohtaisista kysymyksistä on valmisteltu kannanottoluonnoksia ja aikaisempien päätösten mukaisesti ohjelmaluonnoksia puolueen päätäville elimille. Puoluetoimikunnan antamat julkilausumat, kannanotot ja tiedotteet käsittelivät mm. opintotuen uudistamista (10.1.), Baltian tilannetta (puoluesihteerin tiedote 13.1.), työllisyys- ja talouspolitiikkaa (24.1.), työeläkevarojen käytön varmistamista eläketurvan rahoitukseen (8.2.), energiapolitiikkaa (14.2.), talouspolitiikkaa ja Persianlahden kysymystä (21.2.), "Suomi jälleen nousuun" -talouspoliittisia tavoitteita tulevalle vaalikaudelle (1.3.), finanssitavarataloja (puheenjohtajan tiedote 7.3.), vetoamus kurdien asemasta (11.4.), Ovakon Imatran terästehtaan lakkauttamista (9.5.), koko maan pk-yrityksien suhdannelainoitusta (6.6.), "Suomi nousuun yhteisvastuulla" -talouspoliittisia tavoitteita (yhdessä eduskuntaryhmän kanssa; 15.8.), porvarihallituksen palkansaajien, eläkeläisten ja lapsiperheiden rokottamista (29. 8.), hallituksen toimia alentaa lehdistö- ja uutistoimistotukea (29.8.), hallitus epäonnistumista työmarkkinasopimuksen aikaansaamisessa (12.9.), neljän palkansaajajärjestön mielenilmaisua Senaatintorilla (puheenjohtaja tiedote 3.10.), terveyskeskusmaksuja (7.11.), Maastrichtin huippukokousta, raippaveroa, enemmistö parlamentarismiin siirtymistä ja perusoikeuksien vahvistamista valtiosääntöuudistuksessa (12.12.)

Puoluetoimikunta antoi pyydettyjä lausuntoja mm. raittius- ja alkoholiasian neuvottelukunnan alkoholipoliittisesta kannanotosta (25.4.), ulkomaalaisten kunnallista äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta selvittäneen toimikunnan mietinnöstä (25.4.) ja ympäristönsuojelun taloudellinen ohjaus 1990-luvulla -mietinnöstä (22.10.).

SDP:n 24.3. pidetty puolueeneuvoston kokous katsoi kannanotossaan, ettei eduskuntavaalien tulos anna SDPrille mahdollisuutta osallistua hallitukseen. Puolueeneuvosto velvoitti puoluetoimikuntaa asettamaan yhteistyössä sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän kanssa ohjelmalliset tavoitteet oppositiopolitiikalle. Päätös yhteistyöstä ja työnjaosta eduskuntaryhmän kanssa tehtiin 18.4. ja sitä täsmennettiin 12.12.91.

Puoluetoimikunnan koollekutsuina ylimääräinen puolueeneuvoston kokous (26.9.) antoi kannanoton Euroopan yhdentymiskehityksestä, kutsui puoluetoimikunnan esityksestä koolle ylimääräisen puoluekokouksen käsittelemään puoluejohdon valintaa ja ajankohtaisia kannanottoja. Neuvoston antamassa julkilausumassa todettiin hallituksen epäonnistuneen keskeisillä avainalueilla ja pidettiin tärkeänä, että puoluejärjes-

töissä keskustellaan ennen puoluekokousta myös talous- ja työllisyyslanteesta.

Syksyn sääntömääräinen puolueeneuvoston kokous (30.11.-1.12.) käsiteli julkilausumassaan (30.11.) tulopoliittista kokonaisratkaisua, työttömyyttä ja nk. raippaveroa. Puolueenuevosto hyväksyi (1.12.) energiansäästöohjelman ja antoi energiapoliittisen kannanoton.

Ylimääräinen puoluekokous (16-17.11.) käsitteli henkilövalintojen lisäksi ajankohtaista talouspolitiikkaa antaen asiasta kannanoton "Vaihtoehto on nyt nähty -Jo riittää lamaannuttaminen - Suomi päättäväisesti nousuun" sekä kansainvälisen kannanoton "Maailman jako itään ja länteen on murtunut - suunta uuden yhteistyön maailmaan".

Työryhmät ja suunnitteluyksikkö ovat tuottaneet kannanottoluonnosten lisäksi entiseen tapaan myös muuta aineistoa poliittisen keskustelun ja päätöksenteon pohjaksi. Poliittisia ilmiöitä ja yhteiskunnan kehityssennusteita koskeva selvitystyö jatkui. Työssä käytettiin hyväksi neljän suurimman puolueen yhteisistä mielipidetiedusteluja. Samalla on lisätty kotimaisen ja kansainvälisen tutkimuksen ja keskustelun seurantaa ja raportointia.

3. Työryhmät

Vuoden 1990 puoluekokouksen päättämää ohjelmavalmistelutyötä varten asetetut työryhmät jatkoivat toimintaansa. Muilta osin on puoluekokouksen linjauksen mukaisesti pyritty välttämään itsetarkoituksellisen työryhmäorganisaation muodostumista. Työtä on tehty muutamasta asiantuntijasta nopeasti kootuissa projektiryhmissä, jotka valmistivat mm. vaalikäyttöön tarkoitettua aineistoa.

Vuoden 1991 aikana toimivat seuraavat puolue toimikunnan asettamat, suunnittelua avustaneet asiantuntija- ja projektityöryhmät (suluissa nimittämis- ja lopettamispäivät):

Energiansäästötyöryhmä (13.9.1990 - Puolueenuevosto syksy -91): pj. Matti Puhakka, vpj. Pekka Ruotsalainen, siht. Markus Sovala sekä jäsenet Veikko Kanerva, Osmo Kuusi, Veli-Mikko Niemi, Leena Simonen, Tanja Sippola, Reijo Svento, Olavi Syrjänen, Eero Tuomainen, Erkki Tuomioja ja Markku VVallin.

Työryhmä piti kaksi kokousta. Työryhmän työvaliokunta käsitteli energiapolitiittisen ohjelman järjestökäsittelyn palautteen sekä teki sen pohjalta esityksen puolue toimikunnalle.

Tulevaisuustyöryhmä (13.9.90 - Puoluekokous syksy -91): pj. Pertti Paasio, vpj. Tarja Filatov, siht. Pekka Nurminen sekä jäsenet Aulis Aarnio, Bo Ahlfors, Jouni Backman, Ilkka-Christian Björklund, Ulla Ekberg, Tarja Halonen, Harri Heino, Pertti Hynynen, Liisa Jaakonsaari, Elina Lehto, Mauri Lunden, Paavo Löppönen, Irmeli Niemi, Arja Ojala, Pekka Korpinen, Saara-Maria Paakkinen, Heikki Paloheimo, Pentti Puoskari, Pirkko Remes, Yrjö Seppälä, Martti Soramäki, Ilkka Sumu, Risto Sänkiaho, Vappu Taipale, Raimo Väyrynen ja Ari Ylönen.

Työryhmä piti kaksi kokousta sekä järjesti 25.9. seminaarin, jonka pohjalta valmistettiin keskusteluaineisto.

Talouspoliittinen työryhmä (27.9.1990 - Puoluekokous syksy -91): pj. Ulpu Iivari, vpj. Matti Louekoski, vpj. Pekka Korpinen, siht. Sisko Seppä sekä jäsenet Tuula Haatainen, Reino Hjerpe, Antti Kalliomäki, Marja Kavonius, Elina Lehto, Matti Luttinen, Heikki Oksanen, Pertti Parmanne, Raimo Sailas, Pertti Sorsa, Markus Sovala, Ulf Sundqvist, Eero Tuomainen, Antero Tuominen ja Juhana Vartiainen. Työryhmä piti 17 kokousta käsitellen ajankohtaisia talouspoliittisia kysymyksiä ja valmisti kannanottoluonnoksia.

Eläke- ja perusturvaprojektiryhmä (tvk 21.11.1990 -): pj. Pekka Morri, vpj. Heikki Oksanen, siht. Klaus Halla ja Mirja Janerus sekä jäsenet Eeva Ahokas, Pentti Arajärvi, Tuulikki Haikarainen, Riitta Korpiluoma, Teuvo Ikonen, Matti Toiviainen, Markku Toropainen (1.2.91 lähtien Markku Hyvärinen), Kari Välimäki, Kaija-Leena Sinkko ja Johannes Koskinen

Työryhmä piti 18 kokousta valmistaen ajankohtaisia kannanottoluonnoksia.

Liikennepoliittinen projektityöryhmä (tvk 18.9.91 - kevät-92): pj. Jussi Ranta, siht. Reijo Svento sekä jäsenet Piritta Asunmaa, Pekka Nurminen

Työryhmä arvioi liikennepoliittisen ohjelman ajankohtaisuutta.

Naispalkkausta selvittävä työryhmä (tvk 3.10.1990-4.1.91): pj. Tuula Haatainen, siht. Eija Hietanen sekä jäsenet Marja-Liisa Anttalainen, Tuulikki Kannisto, Marja Kavonius, Jarmo Lehtonen, Antti Mattila ja Sisko Seppä.

Työryhmä sai tammikuun alussa työnsä päätökseen valmistaen asiasta muistion.

Työryhmien toiminta ja -tavat vaihtelivat suuresti. Parhaita tuloksia tuottivat yleensä projektiryhmät, joilla oli selkeä tehtävä ja toiminta-aika. Hyvin toimivat myös sellaiset työryhmät, joiden vetäjillä oli mahdollisuus paneutua saamaansa luottamustehtävään ja jotka arvostivat vapaaehtoista työtä tekevien työryhmän jäsenten työpanosta.

4. Tiedotustoiminta

Vuosi 1991 oli tiedotustoiminnan kannalta erityisen vilkas. Vuoden aikana oli useita merkittäviä tiedotustapahtumia. Maaliskuun eduskuntavaalien lisäksi poliittisesti kiinnostavia tapahtumia olivat SDP:n integraatiokannanotosta ja ylimääräisen puoluekokouksen järjestämisestä päättänyt ylimääräinen puolueuuvoston kokous syyskuussa, ylimääräinen puoluekokous marraskuussa ja puolueuuvoston syyskokous marras-joulukuun vaihteessa.

Poliittista keskustelua sävytti voimakkaasti kannunvalanta puoluekokouksesta ja sen henkilövalinnoista.

Kaikki em. tapahtumat suunnittelutarpeineen vaikuttivat tiedotustoiminnan painopisteasetteluun. Tapahtumien tiedotus hoidettiin pääasiassa tiedotusyksikön puitteissa. Ylimääräisen puoluekokouksen vaatimat tiedotustehtävät hoidettiin eduskuntaryhmän, naisliiton ja puoluetoimiston hallinto-osaston avustuksella. Kunkin tapahtuman tiedotuksen onnistumiseen voitiin olla verraten tyytyväisiä. Puoluekokouksen järjestelyvaiheeseen liittyi vielä runsaasti "ylimääräistä" julkisuuden dra matiikkaa.

Alkuvuoden tiedotusilmapiiriä sävyttivät Persianlahden sodan syttyminen ja Baltian tapahtumat, joihin yleinen mielenkiinto pääasiallisesti kohdistui jättäen jossain määrin varjoonsa lähestyvät eduskuntavaalit. Puoluetoimikunta antoi ajankohtaisia kannanottoja poliittisista kysy-

myksistä (kts. suunnittelutoiminta). Tappiollisten eduskuntavaalien jälkeen pidetty puolueuueuvoston kevätkokous sai osakseen tavanomaista laajemman poliittisen huomion. Parlamentarismiin periaatteisiin vedoten puolueuueuvosto päätti SDP:n jättäytymisestä oppositioon. Kokouksen jälkeen julkisuudessa käynnistyi keskustelu ylimääräisen puoluekokouksen järjestämisestä. Puoluetoimikunta antoi kannanoton, jossa päätettiin ylimääräisen puolueuueuvoston kokouksen koolle kutsumisesta. Asiasta järjestettiin laajaa mielenkiintoa herättänyt tiedotustilaisuus.

SDP:n osalta syksyn keskeiseksi tiedotuskysymykseksi nousi yhä väistämättömämmin keskustelu ylimääräisestä puoluekokouksesta. Puolueuueuvoston ylimääräinen kokous, jossa annettiin EY-kannanotto ja päätettiin ylimääräisen puoluekokouksen järjestämisestä sai runsaasti julkisuutta. Syksyn suurin mediatapahtuma oli kuitenkin marraskuussa pidetty ylimääräinen puoluekokous. Loppuvuonna pidettiin vielä syksyn aiempiin tapahtumiin verrattuna vähäistä kiinnostusta herättänyt puolueuueuvoston varsinainen syyskokous, jossa mm. päätettiin SDP:n energiakannanotosta.

Ulkoinen tiedotus hoidettiin käytettävissä olevin yhteyksin joukkotiedotusvälineisiin. Keskeisessä asemassa olivat valtakunnallisten välineiden poliittiset toimittajat sekä sos.dem. lehdistö kokonaisuudessaan. Samalla pyrittiin kehittämään yhteyksiä yleensä paikallisiin ja alueellisiin tiedotusvälineisiin.

Sisäinen tiedotus sujui puoluetoimikunnan kokouspäivinä julkaistuina viikkomuistioin ja uudistetun, kuudesta vuodesta ilmestyneen "Sosialidemokraatit" -jäsenlehden välityksellä. Jäsenlehden teemoja olivat mm. eduskuntavaalit, ympäristö, talous, ylimääräinen puoluekokous, energiakysymykset ja Euroopan yhteisö.

Muina aineistoina tuotettiin vappumerkki ja Työväen Kalenteri 1992 Suoramarkkinointi Eero Hyvösen toteutuksella. Tiedotus tuotti myös kaksi kertaa vuoden aikana toimitetun Tapahtumia-koosteen.

5. Sosialistinen Aikakauslehti

Sosialistinen Aikakauslehti (SA) ilmestyi neljästi vuodessa. Lehden toimituskuntaa johti marraskuuhun 1991 puoluesihteerinä toiminut Ulpu Iivari, päätoimittajana oli Matti Linnanahde ja projekti luotoisena

toimitussihteerinä Matti Vuohelainen. Lehden levikkityötä hoiti Eero Hyvönen.

SA:n 1/1991 aiheita olivat SDP:n Tampereella pidettyjen "Vaalivaltio-päivien" pääpuheenvuorot, kulttuuri, yleisradio ja vakuutustoiminta uudessa Euroopassa sekä uskonnolliset unelmat.

SA 2/1991 käsitteli mm. sosialidemokratiaa ja pragmatismia, eduskuntavaaleja, Eurooppaa Atlantilta Uralille, futurologiaa ja islamia.

SA 3/1991 liikkui teemana SDP:n oppositiopolitiikan parissa. Numerossa oli myös artikkelit energian tuotannon ja kulutuksen vaikutuksista ihmisten terveyteen, demokraattisesta sosialismista ja luovuudesta.

SA 4/1991 oli 1905 perustetun Sosialistisen Aikakauslehden viimeinen numero. Sen aiheita olivat talousasiantuntijoiden haastattelu Marxin uudesta tulemisesta sekä artikkelit EY:stä ja kauppapolitiikasta, hallinnon uudistamisesta, valtionyhtiöistä, perheistä ja lapsista suomalaisessa yhteiskunnassa, tekniikasta ja demokratiasta sekä sosialistien tehtävistä.

Puoluetoimikunta teki syksyllä ennen puoluekokousta vuoden mittaan jo valmistellun päätöksen, jonka mukaan Sosialistinen Aikakauslehti yhdistyy vuoden 1992 alusta Sosialistisen Poliitiikan (SoPo) kanssa ja uuden lehden kustantajaksi ryhtyy Nykyjulkaisu ry. Toimenpiteen tavoitteena oli koota yhteen em. lehtien taustalla olevat resurssit ja saada aikaan yksi, taustaltaan sosialidemokraattinen mielipidelehti, joka vaikuttaa yhteiskunnalliseen keskusteluun voimakkaasti.

Nykyjulkaisu ry:n päätöksen mukaan lehden toimitusneuvoston puheenjohtaja on SoPo:n päätoimittajana toiminut Veli-Mikko Niemi, päätoimittaja Matti Linnanahde ja toimitussihteerinä Matti Vuohelainen.

6. Sosialidemokraattiset sanomalehdet

Kertomusvuoden aikana ilmestyi 14 sosialidemokraattista sanomalehteä.

Demari (Helsinki), 5 kertaa viikossa, päätoimittaja Jukka Halonen

Kansan Lehti (Tampere), 5 kertaa viikossa, päätoimittaja Vesa Karvinen

Turun Päivälehti (Turku), 5 kertaa viikossa, päätoimittaja Antti Vuorenrinne

Hämeen Kansa (Hämeenlinna), kerran viikossa, päätoimittaja Rauno Iivonen

Pohjolan Työ (Oulu), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Risto Kenttä

Uusi Aika (Pori), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Ulla Turkki

Arbetarbladet (Helsinki), kerran viikossa, päätoimittaja Alf-Erik Helsing

Päijätseutu (Lahti), kerran viikossa, Pentti Hämäläinen

Lounais-Häme, kerran viikossa, päätoimittaja Rauno Iivonen

Uusi Pohjois-Karjala (Joensuu), kerran viikossa, päätoimittaja Pekka Kivioja

Riihimäen Seutu, kerran viikossa, päätoimittajana Rauno Iivonen

Valpas (Kuopio), kerran viikossa, päätoimittaja Juhani Aro 4.12.1990 saakka, Pirkko Jyväkorpi 7.12.1990 alkaen

Vapaus (Mikkeli), kerran viikossa, päätoimittaja Markku Lahikainen

Vastin (Jyväskylä), kerran viikossa, päätoimittaja Kauko Hirvonen

Viikko-Eteenpäin (Kotka), kerran viikossa, päätoimittaja Risto Tuominen

IV JÄRJESTÖTOIMINTA

1. Kansanedustajain vaalit

Vuoden 1991 eduskuntavaalit suoritettiin 17.3.1991 -ensimmäistä kertaa yksipäiväisinä. Äänestysaktiivisuus laski ja oli 72,1 prosenttia, mikä on alhaisin luku eduskuntavaaleissa vuoden 1939 jälkeen. Ennakkoäänestys tapahtui 1.027 postitoimipaikassa ja siinä annettiin yhteensä 1.080.377 ääntä. Vuoden 1987 vaaleihin verrattuna ennakkoon äänestäneiden määrä nousi yli 600.000.

Sosialidemokraatit lähtivät vaaleihin tunnuksella "Sinulle - Suomelle - Euroopalle". Toisen käytössä olleen julisteen tunnus oli "Luonnollisesti SDP". Vaalikampanjan julkinen aloitus oli Tampere-talossa 5.-6.1. järjestetty "Tuulta purjeisiin - SDP:n vaalivaltiopäivät" -tilaisuus. Osanottajina olivat ehdokkaat ja keskeiset vaalityön vastuuhenkilöt, yhteensä n. 1.000. Valtakunnallisessa vaalityössä painotettiin aiempaa enemmän suoramainontaa ja alueellisten sanomalehtien kautta tapahtunutta ilmoittelua.

Vaalien tulos oli puolueelle tappiollinen. Ääniosuus oli 22,1 prosenttia, mikä merkitsi kahden prosenttiyksikön ja 92.909 äänen menetystä vuoden 1987 vaaleihin verrattuna. Paikkoja menetettiin kahdeksan ja eduskuntaan valittiin 48 sosialidemokraattista kansanedustajaa.

Aikaisempiin vaaleihin verrattuna äänimäärät ja kannatusosuudet muodostuivat seuraavaksi:

EDUSKUNTAVAALIT 1983-91, koko maa				
Äänestysprosentti	81	76,4	72,1	87-91
Puolue	EV 1983 %-osuus äännet	EV 1987 %-osuus äännet	EV 1991 %-osuus äännet	Muutos %-osuus äännet
SDP	26,7 795 593	24,1 695 331	22,1 602 422	-2,0 - 92 909
Vasemmistoliitto	14 416 270	13,6 392 614	10,1 274 198	-3,5 -118 416
KTP	0 0	0 0	0,2 5 972	0,2 5 972
Kokoomus	22,1 659 078	23,1 666 236	19,3 526 080	-3,8 - 140 156
Keskusta	17,6 525 207	17,6 507 460	24,8 675 991	7,2 168 531
RKP	4,6 137 423	5,3 152 597	5,5 149 435	0,2 -3 162
SMP	9,7 288 711	6,3 181 938	4,8 131 873	- 1,5 - 50 065
SKL	3 90 410	2,6 74 209	3,1 83 155	0,5 8 946
LKP	0 0	1 27 824	0,8 21 440	-0,2 -6 384
SEP	0 0	1,2 35 100	0,4 10 774	-0,8 - 24 326
POP	0,4 11 104	0,1 3 096	0,3 7 623	0,2 4 527
Vihreät	1,4 41 612	4 115 988	6,8 185 789	2,8 69 801
Muut	2,4 70 878	1 27 700	1,1 27 347	0,1 -353
Yhteensä	2 979 694	2 880 093	2 713 687	- 166 406

Suomalaisten äänestysaktiivisuus on selvästi laskenut kahden vaalikauden aikana. Vaikka kehityksestä ei tule tehdä suoria johtopäätöksiä

näyttää sosialidemokraattien vaalimenestys olevan samansuuntainen äänestysaktiivisuuden laimenemisen kanssa.

2. Puoluejärjestöjen sääntöuudistus

Lappeenrannassa 1990 pidetty SDP:n XXXV puoluekokous uudisti puolueosastojen mallisäännöt. Käytännössä sääntöjen muutos toteutettiin vuonna 1991 helmikuussa pidetyissä puolueosastojen vuosikokouksissa. Sääntömuutoksen helpottamiseksi oli puolueosastoille lähetetty yhdistysrekisterin edellyttämät asiakirjat ja uudistetut puolueosastojen mallisäännöt.

Piiritoimistot keräsivät sääntömuutosasiakirjat, jotka tarkistuksen jälkeen jätettiin puoluetoimikunnan hyväksyttäväksi. Sääntömuutoksia on toteutunut seuraavasti:

Yhdistysrekisteriin toimitettu (11.6.1991)	417 kpl
Puoluetoimikunnassa hyväksytty (3.10.1991)	534 "
Suoraan yhdistysrekisteriin toimitettu	29 "
Myöhemmin puoluetoimistoon saapunut	55 "

Yhteensä 1035 puolueosastoa on toimintavuoden aikana uudistanut sääntönsä.

Vuoden 1990 puoluekokous suosittelee, että piiri- ja kunnallisjärjestöissä kokeillaan puoluekokouskauden aikana erilaisia toimintamalleja. Puoluetoimikunnan luvalla ovat Vantaan, Kotkan, Espoon ja Tampereen kunnallisjärjestöt muuttaneet sääntöjään. Vantaalla ja Kotkassa edustajiston jäsenistä 40 valittiin postin välityksellä toteutetulla jäsenvaalilla. Tämän lisäksi Vantaalla jokainen puolueosasto valitsi vielä yhden ja Kotkassa kaksi edustajaa kunnallisjärjestön edustajistoon.

Oulussa on keskusteltu organisaatiouudistuksesta, jonka mukaan Oulun Työväenyhdistys ottaisi hoitaakseen kunnallisjärjestön tehtävät. Tähän järjestöön voisi kuulua sekä henkilö että järjestöjäseniä, jolloin kaupungin muut puolueosastot voisivat liittyä sen jäseniksi. Edustajisto valittaisiin jäsenvaalilla, johon voisivat osallistua kaikkien kaupungin alueella toimivien puolueosastojen jäsenet.

3. Henkilökunta

Puoluetoimiston järjestöosaston päällikkönä toimi Jorma VVestlund, kunnallsiasiainsihteerinä Tapani Hellsten 31.3. saakka ja Markku J. Jääskeläinen 19.8. lähtien, ammattiyhdistyssihteerinä Juhani Hietanen, ATK asioista vastaavana ja ammattiyhdistystoimitsijana Matti Kouri, E-osuusliikkeeseen ja liikuntapolitiikkaan liittyviä asioita hoitavana toimitsijana Erkki Gröndahl, järjestötoimitsijana Ari Kekkinen. Järjestötoimitsija Rauli VVarto on ollut työvapaalla 31.8. saakka. Osastosihteerinä toimi Irja Hyvönen ja kurssisihteerinä Kaija Issakainen.

Toimitsijakokoukset

Piirisihteerikokouksia järjestettiin seuraavasti: 30.1., 26.-27.2. Porissa, 8.-9.4., 2.9., 30.9., 15.11. ja 9.-10.12.

Piirien puheenjohtajat olivat koolla 15.5.

Puolueen toimitsijoiden, kunnallisjärjestöjen sekä sisar- ja yhteistyöjärjestöjen työntekijöiden neuvottelupäivät järjestettiin 27.-28.5. Polvijärvellä Huhmarin lomakeskuksessa. Osanottajia oli päivillä 90.

4. Ammattiyhdistystoiminta

Yleistä

Vuosi 1991 oli ns. Kallion sopimuksen toinen vuosi. Palkkojen osalta tuli v. 1991 palkoista päästä sopimukseen 15.11.1990 mennessä. Sopimus syntyikin pääosin määräaikaan mennessä. Vaikeimmaksi asiaksi tarkistusneuvotteluissa muodostui sovitun järjestelyvaran käyttö. Koska sopimus ei mahdollistanut sen käyttöä ohjepalkkojen korottamiseen käytännön palkkoja enempää, mm. Metallityöväen liiton ja Kemian Työntekijäin Liiton edustajat äänestivät SAK:n hallituksessa sopimusesitystä vastaan.

V. 1991 sopimuslinjaksi muodostui 50 pennin tuntipalkkojen tai 83 markan kuukausipalkkojen korotus. Korotuksen tuli olla kuitenkin 0,9 %:n suuruinen. Alakohtaiseksi järjestelyvaraksi määriteltiin 1/4 sopi-

muskorotusten summasta. Loppiainen sovittiin palkalliseksi sen ollessa muuna arkipäivänä kuin lauantaina.

Maaliskuun eduskuntavaalien jälkeen muodostettu Esko Ahon porvarillinen enemmistöhallitus aloitti heti muodostamisensa jälkeen puheet palkkakustannusten leikkaamisesta teollisuuden kilpailukyvyyn parantamiseksi. Kesäkuussa pääministeri Aho esitti ammattiyhdistysliikkeelle ja muille osapuolille yhteiskuntasopimuksen solmimista tuomatta kuitenkaan esille mahdollisen sopimuksen sisältöä ja ulottuvuutta.

Elokuussa työmarkkinoiden keskusjärjestöt kokoontuivat käsittelemään työehtosopimusten uudistamista. Neuvottelut eivät juurikaan edistyneet, koska yhteistä pohjaa ratkaisuille ei löytynyt. Toisaalta neuvotteluja vaikeutti se, ettei maan hallitus omassa keskuudessaan saanut selville v. 1992 budjettiin liittyviä ratkaisuja, joita olisi kaivattu sopimusten perustaksi.

Hallituksen budjettiesityksen tultua julki elo-syyskuun vaihteessa voitiin todeta, että ammattiyhdistysliikkeen pahimmat odotukset sen sisällystä olivat toteutuneet. Monet budjettiesitykseen sisältyneet sosiaalietuuksien leikkaukset, työeläkejärjestelmän rahoituksen vaarantaminen, julkisen alan pakkolomautus-uhka ja muut vastaavat esitykset olivat omiaan lukkiuttamaan neuvotteluja.

Ahon hallitus ei syyskuun aikana suostunut ammattiyhdistysliikkeen vaatimiin myönnytyksiin ja neuvottelut polkivat paikallaan. Kaikki neljä palkansaajakeskusjärjestöä järjestivät 3. lokakuuta Helsingin suurtorilla suuren mielenosoituksen, johon otti osaa n. 30 000 ihmistä. Omiin mielenosoituksiinsa kokoontuivat myös maataloustuottajat ja eläkkeensaajat.

Palkansaajien keskuudessa oltiin valmiit hyväksymään ns. nollalinjan ratkaisu eli palkkoja ei korotettaisi lainkaan. Kaikissa keskusjärjestöissä ilmeni myös valmiutta osallistua työeläkkeiden kustannuksiin 2-3 %:n osuudella. Ammattiyhdistysliikkeen neuvotteluhalukkuutta oli osaltaan lisäämässä se, ettei sosiaaliturvan leikkauksia pystyttäisi estämään pysyvästi eduskunnassa vasemmiston äänin. Koko syksyn jatkuneet vaatimukset devalvaation suorittamisesta aiheuttivat jatkuvaa epävarmuutta valuuttakurssipolitiikassa.

Lokakuun toisella puoliskolla paineet Suomen markan ulkoista arvoa kohtaan nousivat niin koviksi, että hallituksen oli pakko ryhtyä vasta-toimiin. Se pyysi pankinjohtaja Kalevi Sorsaa laatimaan työmarkkina-osapuolille tulopoliittisen sovintoesityksen. Sorsa jättikin 21.10. esityksen, joka perustui 3 %:n palkkakustannusten alentamiseen, 4 %:n työeläkemaksun säätämiseen ja sopimukseen sisältyvien lisien maksamatta jättämiseen.

Keskusjärjestöiltä vaadittiin vastaukset esitykseen välittömästi ja myönteiset vastaukset saatiinkin määräaikaan mennessä. SAK tosin vaati lisää aikaa tarkennusten vuoksi, mutta senkin vastaus oli myönteinen. Lopullisten liittokohtaisiin ratkaisuihin perustuvat vastaukset tuli antaa 29.11. mennessä.

Maan hallituksen ja Suomen Pankin toimet, joista Kalevi Sorsan esitys oli keskeinen, eivät kuitenkaan olleet tarpeeksi vakuuttavia ja devalvointiodotukset jatkuivat edelleen. Hallitus ja Suomen Pankki joutuivat devalvoimaan markan 15.11. 14 %:lla. Samalla mitätöitiin myös mahdollisuudet Kalevi Sorsan esityksen toteutumiseksi.

Uudelta pohjalta käynnistyneissä neuvotteluissa päätettiin pitää kiinni Sorsan esityksen aikataulusta eli pyrittiin sopimusten solmimiseen 29.11. mennessä. Vaikeiden neuvottelujen jälkeen päästiin eri osapuolten välillä sopimukseen, jonka keskeiset kohdat ovat:

- Sopimusten voimassaoloa jatketaan nykyisin ehdoin 31.10.1993 saakka. Yleiskorotusta ei sopimukseen sisälly.
- Keskusjärjestöt neuvottelevat 30.11.1992 mennessä toisen sopimusvuoden eli 1.2.1993 alkavan sopimusjakson palkoista.
- Mikäli hintaindeksi nousee joulukuun 1991 ja lokakuun 1992 välisenä aikana yli 5,4 %, korotetaan palkkoja ylitystä vastaavalla määrällä.
- Vuonna 1993 toteutetaan 3 % suuruinen palkansaajien työeläkemaksu.
- Vuodesta 1994 eteenpäin ratkaistaan eläkemaksut pidemmän aikavälin ohjelman puitteissa.

Uusi työeläkemaksu on verotuksessa vähennyskelpoinen.

Ammattiyhdistystoimikunta

Ammattiyhdistystoimikunnan jäseninä olivat v. 1991 puheenjohtajana Pertti Paasio 16.11. saakka, josta alkaen Ulf Sundqvist ja varapuheenjohtajina Lauri Ihalainen, Riitta Prusti, Esa Svvanljung ja Ulla Aitokoski. Muina jäseninä olivat Ulpu Iivari 16.11. saakka, josta alkaen Markku Hyvärinen, Matti Puhakka, Reijo Lindroos, Jorma VVestlund, Tuulikki Kannisto 1.9. alkaen, Raimo Kantola, Per-Erik Lundh, Pertti Ahonen, Jouni Riskilä, Antero Mäki, Maj-Len Remahl, Kaarina Muhii, Tuulikki Väliniemi, Raija Hukkamäki, Tenho Olin, Seppo Junttila ja Reijo Virtanen. Sihteerinä toimi Juhani Hietanen.

Kokouksia kutsuttiin seuraamaan Pekka Sarkkinen, Simo Komulainen, Seppo Ruotsalainen, Irma Nissinen, Ari Kekkinen, Matti Kouri ja Pekka Nurminen.

Ammattiyhdistystoimikunta kokoontui v. 1991 11 kertaa.

Toimikunta pyrki erityisesti syksyllä 1991 tehostamaan yhteistoimintaansa eduskuntaryhmän kanssa. Ryhmän johdon ja ammattiyhdistystoimikunnan puheenjohtajien yhteinen kokous järjestettiin yhteisten tavoitteiden kartoittamiseksi 3.10.

Teemakokouksia ammattiyhdistystoimikunta järjesti talouspolitiikan ja työn arvioinnin ajankohtaisista ongelmista.

Edustaja- ja liittokokoukset

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK:n edustajakokous pidettiin Helsingissä 17.-20.6. Keskusjärjestö valitsi kokouksen päätöksellä vain yhden puheenjohtajan, joksi valittiin tehtävää jo ennen kokousta valtuuston valitsemana hoitanut Lauri Ihalainen. Muita edustajakokouksen keskeisiä asioita olivat uuden periaateohjelman hyväksyminen, sääntöuudistus ja eri aiheisiin paneutuvat teematilaisuudet.

Kokouksen 443:sta edustajasta 284 lukeutui sosialidemokraatteihin, 146 vasemmistoliittoon, 8 sitoutumattomiin, 4 keskustapuolueeseen ja 1 RKP:een.

Rakennustyöläisten liiton kokous oli 9.-12.5. Espoossa. Kokous valitsi liiton puheenjohtajaksi edelleen vasemmistoliiton Pekka Hynösen ja liittosihteeriksi edelleen sosialidemokraattien Hannu Alanojan. Liitto muutti nimensä Rakennusliitoksi.

Liittokokousvaaleissa sosialidemokraatit etenivät kannatuksessa vajaan prosenttiyksikön verran ja kannatus on nyt 23 %.

Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto KTV piti liittokokouksensa Helsingissä 10.-14.6. Kokous valitsi liiton puheenjohtajaksi edelleen Jouni Riskilän ja uuteen II puheenjohtajan tehtävään Eija Lehto-Kanniston. Kummatkin ovat sosialidemokraatteja. Sosialidemokraattisia ehdokkaita kannatti liittokokousvaaleissa 73,7 % liiton jäsenkunnasta.

Liitto muutti nimensä Kunta-alan ammattiliitoksi.

Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan liitto kokoontui liittokokoukseensa 1.-4.7. Lappeenrantaan. Sosialidemokraattiseen liittokokousryhmään lukeutui kokouksessa 82 % edustajista. Liiton puheenjohtajaksi valittiin edelleen Matti Haapakoski ja liiton sihteeriksi Jorma Kallio. Kummatkin ovat sosialidemokraatteja.

Kiinteistötyöntekijäin liiton liittokokous pidettiin Kiljavalla 16.-17.11. Liiton uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Risto Sorsa (Sd). Sosialidemokraatit ovat liitossa niukasti enemmistöasemassa 51,8 % osuudella kokousedustajien määrästä.

Metallityöväen liiton liittokokous pidetään v. 1992 tammikuussa, mutta kokousedustajain vaali suoritettiin 24.-26.11. Ne muodostuivat sosialidemokraattien kannalta voitokkaiksi.

Vuoden 1987 vaaleista sosialidemokraattien kannatus nousi silloisesta 49,3 %:sta 52,3 %:iin. SKDL:n ja DEVA:n yhteinen kannatus oli v. 1987 47,1 %. Niitä nyt yhteisesti edustaneen Vasemmistoliiton kannatus jäi vaaleissa 45,3 %:iin.

Keskustan kannatus laski v. 1987 3,6 %:n osuudesta 2,3:een.

Tammikuun 1992 liittokokouksen edustajapaikat jakautuivat seuraavasti: Sosialidemokraatit 234, vasemmistoliitto 194 ja keskustapuolue 6 paikkaa.

Järjestötoiminta

Vuoden 1991 maaliskuun vaaleihin liittyen järjestettiin eri paikkakunnilla 90 ammattiyhdistysväen keskustelutilaisuutta, joissa olivat alustajina eri ammattiliittojen toimitsijat ja kansanedustajaehdokkaat. Tilaisuuksiin osallistui n. 6.000 osanottajaa.

Kertomusvuoden syyskaudella järjestettiin alueellisia palkansaajapäiviä ja uusien jäsenten työpaikkatoimintaan liittyviä kursseja. Niistä on tarkempi selvitys koulutustoimintaa koskevassa kohdassa.

Pohjoismaiden veljespuolueiden ammattiyhdistyssihteereiden kokous pidettiin Oslolla 6.-7.11. SDP:n edustajana kokouksessa oli Juhani Hietanen.

5. Koulutustoiminta

Yleistä

Vuosi oli ensimmäinen, jolloin koko vuosi toimittiin uudella pohjalla toimiston sisäisessä työskentelyjaossa. Koulutusvastuut on jaettu jokaisen työtehtäviin.

Opistokurssit

Voionmaan Opistolla järjestettiin vuoden aikana 7 kurssia, joille osallistui yhteensä 155 opiskelijaa. Työväen Akatemiassa järjestettiin 3 viikonloppua kestävä kansainvälisyyskurssi, joille osallistui 28 oppilasta.

Opinto-ohjaajakoulutus

Yhdessä TSL:n kanssa järjestettiin vuoden aikana kolme opinto-ohjaajakurssia. Näistä kaksi oli Ote Tulevaisuuteen -kursseja ja yksi Tiedoista toiminnaksi -kurssi.

Opintokerhot

Puolueen opintokerhoja oli yhteensä 136 kpl.

Muut lyhytkurssit

Vuoden aikana aloitettiin nuorille puolueen jäsenille suunnattu lyhytkurssitoiminta. Kurssoja toteutettiin seitsemän ja niihin osallistui yhteensä 161 jäsentä. Piirit toteuttivat lyhytkurssoja 13, joissa osallistujia 409 jäsentä.

Edellisten lisäksi kokeiltiin vuoden aikana järjestää Työmarkkinapäiviä eri puolilla maata. Työmarkkinapäivät toteutettiin kolmella paikkakunnalla, ja niissä oli väkeä yhteensä 160.

Henkilöstökoulutus

Henkilöstökoulutus on keskittynyt vuoden aikana edelleen ATK-koulutukseen. Kurssoja järjestettiin seitsemän ja niillä oli 34 osallistujaa ja yhteensä 64 opintopäivää. Tämän lisäksi osastosihteerit ovat jatkaneet ruotsinkielien opiskelua kerran viikossa.

Kulttuuritoiminta

Puolueella ei ole ollut varsinaista kulttuuripoliittista toimikuntaa tai työryhmää.

Kulttuuripoliittisen keskustelun käynnistämiseksi järjestettiin tapaaminen, johon osallistuivat keskeiset sosialidemokraattiset kulttuurialan vaikuttajat.

6. Kunnallispoliittinen toiminta

Puoluetoimikunta on asettanut kunnallispoliittisen työryhmän, johon jäseninä kuuluvat Jukka Mikkola, Ilkka Joenpalo ja jäseninä Christel von Martens, Jarkko Paronen, Eero Kärkkäinen, Elina Lehto, Jussi-Pekka Alanen, Leif Engfelt, Eija Lehto-Kannisto, Tuula Lind, Markku Pohjola ja Pentti Pulkkinen. Työryhmän puheenjohtajana on toiminut Jukka Mikkola, varapuheenjohtajana Ilkka Joenpalo ja sihteerinä Tapani

Hellsten (1.1.-31.3.1991), Erkki Gröndahl (1.4.-18.8.1991) ja Markku J. Jääskeläinen (19.8.1991-).

Työryhmä kokoontui 9 kertaa. Työryhmä on käsitellyt ajankohtaisia kunnallisia kysymyksiä ja lainsäädäntöhankkeita. Kunnallislain uudistamista varten asetettiin maaliskuussa kunnalliskomitea, jonka työtä seurattiin. Kunnallisten keskusjärjestöjen yhdistämisessä edettiin konkreettisiin päätöksiin, joita työryhmä oli osaltaan tukemassa. Valtionosuusjärjestelmän uudistus oli esillä koko vuoden. Joulukuussa valmistui asiasta hallituksen esitys eduskunnalle. Kunnallispoliittinen työryhmä seurasi aktiivisesti uudistuksen etenemistä. Kunnallistalouden kriisiytyminen verotulojen romahdettua aiheutti puolueen sisällä paljon keskustelua. Asiasta järjestettiin piireissä seminaareja, joihin työryhmän edustajat osallistuivat.

Kunnallispoliittinen työryhmä järjesti yhdessä eduskunnan hallintovaliokunnan sosialidemokraattisen ryhmän kanssa aluehallintoseminaarin eduskunnassa 9.10.1991. Seminaarista valmistettiin raportti ja siellä esitettyjen tavoitteiden mukaisesti puolue asetti aluehallintotyöryhmän joulukuussa.

Kunnallispoliittinen työryhmä aloitti kunnallisvaalivalmistelut valmistelemalla pohja-aineistoa ja valmistelemalla ehdokaskoulutusta. Työryhmän esityksen pohjalta puolue asetti suurkaupunkityöryhmän pohtimaan poliittisen työn ongelmia suurehkoissa kaupungeissa.

Yhdessä SNK:n, Nuorten Kotkain Keskusliiton ja Nuorten Puolesta ry:n kanssa järjestettiin nuorisoon suunnattu koulutusprojekti, johon ilmoitautui yli 200 nuorta. Kampanjan käynnistystilaisuuteen Helsingissä 14.12.1991 osallistui n. 60 nuorta.

Kunnallispoliittinen työryhmä järjesti yhdessä Voionmaan opiston kanssa kolme kunnallisjärjestöille suunnattua kurssia, joissa käsiteltiin kunnalliselämän muutoksia ja kunnallisjärjestön toiminnan kehittämistä. Kurssit järjestettiin kutsupohjalta suunnaten ne määrätynkokoisille kunnille.

7. Maaseutupoliittinen toiminta

Puoluetoimikunta on asettanut maaseutupoliittisen työryhmän, johon jäseninä kuuluvat Kari Rajamäki, Kerttu Törnqvist, Pentti Puoskari, Seppo Hassinen, Seija Huhdanmäki, Lasse Hellman, Raimo Lindelöf, Heikki Vendelin, Sisko Seppä, Leena Simonen, Raimo Sailas, Antero Tuominen, Veli-Mikko Niemi. Työryhmän puheenjohtajan toimi Kari Rajamäki ja sihteerinä Tapani Hellsten (1.1.-31.3.1991), Erkki Gröndahl (1.4.-18.8.1991) sekä Markku J. Jääskeläinen (19.8.1991-). Työryhmä kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa.

Työryhmä on käsitellyt ajankohtaisia maa- ja metsätalouspoliittisia sekä maaseudun kehittämiseen liittyneitä kysymyksiä. Maaseutupoliittinen työryhmä valmisti eduskuntaryhmälle lakialoitteen uudeksi maataloustulolaksi. Työryhmä seurasi aluepolitiikkaa ja aluepoliittisen neuvottelukunnan työtä.

8. Seurakuntatoiminta

Virallista seurakuntatyötä koordinoivaa toimikuntaa ei ole enää katsottu tarpeelliseksi. Eduskuntavaalien aikana seurakunnissa toimivat sosialidemokraatit olivat piirien ja paikallisten ehdokkaiden tukena käytännön vaalityössä.

Myös veljeysliike on jäsentensä välityksellä osallistunut puoluejärjestöjen toimintaan ja ollut aktiivinen kristillisten sosialidemokraattien välisessä pohjoismaisessa yhteistyössä.

9. Osuuskauppatoiminta

EKA:n ja SDP:n järjestöllistä yhteistyötä ylläpitävän toimikunnan puheenjohtajana toimi Jorma VVestlund SDP:stä ja jäseninä EKA:sta Veli Lehtinen, Matti Nurmi, Lea Ala-Mononen ja Erkki Ketonen, SAK:sta Pekka Sarkkinen, STTK:sta Seppo Ruotsalainen, naisliitosta Irma Nissinen ja SDP:stä Erkki Gröndahl ja Ari Kekkinen.

Toimikunnan päätehtäväksi muodostui Eka-yhtymän vuoden 1992 edustajiston vaalityön järjestäminen. Vaaleissa valitaan ensimmäistä kertaa edustajiston 151 jäsentä suoralla vaalipiirikohtaisella postitse tapahtuvalla vaalilla. Vaalipiirit muodostuvat valtakunnallisen vaali-

piiriin mukaisesti paitsi, että Helsinki ja Uusimaa muodostavat yhden vaalipiirin ja Ahvenanmaa sisältyy Turun eteläiseen vaalipiiriin. Sosialidemokraattien pitkäaikainen tavoite suorista edustajistovaaleista on toteutunut.

Osuusliike Elannon ensimmäisissä postivaaleissa äänestysprosentti laski vuoden 1987 vaalien 50,4 %:sta 43,5 %:iin. Sosialidemokraatit saivat äänistä 46 %. Vuonna 1987 sos.dem. äänen osuus oli 46,4 %.

10. Urheilupoliittinen toiminta

Toimintavuoden aikana ei ole toiminut erillistä, puolueen liikuntapolitiikkaa käsittelevää toimikuntaa tai työryhmää.

Liikunta- ja urheilupoliitiikkaa käsitteleviä asioita on valmisteltu yhteistyössä puolue toimiston, TUL:n sosialidemokraattisen ryhmän, valtion liikuntaneuvoston ja sen eri jaostoissa työskentelevien sosialidemokraattien kanssa.

Puolue toimikunta nimesi 23.5.1991 pitämässään kokouksessa sosialidemokraattiset ehdokkaat Valtion liikuntaneuvoston jäseniksi.

Toimintavuoden aikana on edelleen tehty tunnetuksi puolueen liikuntapolitiittisia tavoitteita ja osallistuttu alustajina ja asiantuntijoina puoluejärjestöjen liikuntapolitiikkaa käsitteleviin tilaisuuksiin.

11. Pienyrittäjäpoliittinen toiminta

Pienyrittäjäpoliittisen toimikunnan jäseninä ovat kertomusvuoden aikana olleet Markus Aaltonen, Pekka Ruotsalainen, Virpi Eloranta, Juha Hjelt, Risto Niinikoski, Ossi Ihalainen, Veijo Ojala, Marja Peltonen, Sisko Seppä ja Erkki Gröndahl. Toimikunnan puheenjohtajana on toiminut Markus Aaltonen ja sihteerinä Erkki Gröndahl.

Toimikunta on kertomusvuoden aikana kokoontunut 4 kertaa.

Kokouksissaan toimikunta on keskustellut puolueen pienyrittäjätoimintaa käsittelevien ohjelmien ja kannanottojen sisällöstä ja uudistamisen tarpeesta. Samalla on käynnistetty uuden ohjelman valmistelut.

Toimikunta on seurannut maamme taloudellista kehitystä ja sen vaikutusta erityisesti pienyritysten toimintaympäristöön. Pk-yritysten vaikeuksien helpottamiseksi toimikunta valmisteli luonnoksen kannatoksi, jossa esitetään vähintään miljardin suhdannelainaa, valtiontakuulaitoksen valtuuksien lisäämistä ja KERAn toiminnan laajentamista valtakunnalliseksi pk-yritysten kehittäjäksi. Näin voitaisiin pelastaa yrityksiä laman yli ja turvata tuhansia työpaikkoja.

Puolue-toimikunta hyväksyi esityksen 6.6.1991 pitämässään kokouksessa.

Toimikunnan jäsenet ovat toimintakauden aikana osallistuneet asian tuntijoina ja alustajina pienyritystoimintaa käsitteleviin tilaisuuksiin.

12. Puoluejärjestöt ja jäsenet

Puoluejärjestöjen ja jäsenten määrä piirjärjestöittäin 31.12.1991:

Piiri	Puolue- osastoja	Muutos	Jäsen- määrä	Muutos	Äänioi- keutetut jäsenet	Muutos
Helsinki	90	- 1	5 633	- 187	4 402	- 191
Uusimaa	151	- 1	9 578	- 281	7 639	- 388
V-Suomi	136	- 6	6 329	- 150	5 222	- 107
Satakunta	108	- 12	6 678	- 173	5 679	- 280
E-Häme	78	- 3	5 706	- 153	4 812	- 223
P-Häme	122	- 2	7 532	- 202	6 076	- 241
Kymi	80	- 10	8 491	- 334	7 263	- 338
Mikkeli	80	- 1	3 883	- 101	3 014	- 166
Kuopio	49	- 7	2 624	- 84	1 936	- 95
P-Karjala	94	- 5	4 589	- 117	3 807	- 183
K-Suomi	83	-	5 502	- 206	4 320	- 217
Vaasa	69	- 1	3 733	- 181	3 028	- 138
Oulu	83	- 2	3 507	- 153	2 525	- 146
Lappi	63	- 2	2 706	- 80	1 849	- 74
Ruots.Tl.	76	- 2	2 926	- 77	2 322	- 60
Yhteensä	1 362	- 55	79 417	- 2 479	63 894	- 2 847

Kertomusvuonna toimi 158 kunnallisjärjestöä, joista 142 suomenkielistä ja 16 ruotsinkielistä.

Vuonna 1991 perustetut yhdistykset

Jätetty rekist.	Yhdistys	Kunta	Piiri
27.11.	Uukuniemen Sos.-dem. Ty	Uukuniemi	Kymi
27.11.	Savukosken Sos.-dem. Ty	Savukoski	Lappi

Vuonna 1991 purkautuneet yhdistykset

Jätetty rekist.	Yhdistys	Kunta	Piiri
13.06.	Norra Sibbo Socialdemokrater	Sipoo	RTL
13.06.	Kutsun Työväenyhdistys	Tohmajärvi	P-Karjala
13.06.	Hämeenkyrön Sosialidemokraatit	Hämeenkyrö	Satakunta
13.06.	Hyvikkälän Ty Taisto	Janakkala	E-Häme

13. Piirijärjestöt

Kertomusvuonna oli toiminnassa 14 suomenkielistä piirijärjestöä. Niiden toimintaratat säilyivät ennallaan. Itsenäisenä piirijärjestönä on toiminut Ruotsalainen Työväenliitto, jonka toiminta-alue on Helsingin, Uudenmaan, Turun eteläinen ja Vaasan vaalipiirit.

Helsingin piiri

Piirisihteerinä on toiminut Esko Häsä ja toimitsijana Oiva Pennonen.

Uudenmaan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Matti Tukiainen 31.7. saakka, jonka jälkeen hän on ollut työvapaalla, järjestösihteerinä Esko Berg, joka on toiminut piirisihteerin sijaisena 1.8. lähtien.

Varsinais-Suomen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Ilkka Kero.

Satakunnan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Pekka Ovaska.

Etelä-Hämeen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Raimo Turunen ja toimitsijana Paavo Viljander sijoituspaikkanaan Lahti.

Pohjois-Hämeen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Pentti Myllymäki ja toimitsijana Juho Suokas.

Kyinen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Ossi Roininen ja toimitsijana Kalevi Markku sijoituspaikkanaan Imatra.

Mikkelin piiri

Piirisihteerinä on toiminut Voitto Lyytikäinen.

Kuopion piiri

Piirisihteerinä on toiminut Eero Hoffren.

Pohjois-Karjalan piiri

Reijo Jeskanen on toiminut vt. piirisihteerinä 29.5. saakka ja siitä lähtien varsinaisena piirisihteerinä. Vt. toimitsijana on toiminut Tapio Hartikainen.

Keski-Suomen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Jari Blom.

Vaasan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Aarne Heikkilä ja toimitsijana Erkki Aho.

Oulun piiri

Piirisihteerinä on toiminut Jyrki Pohjola.

Lapin piiri

Piirisihteerinä on toiminut Seppo Nordström.

Ruotsalainen Työväenliitto

Liittosihteerinä on toiminut Viveca Lahti 31.8. saakka ja Herbert VValther 16.9. lähtien ja toimitsijana Lars Björklund sijoituspaikkanaan Vaasa 31.3. saakka.

V KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

1. Kansainvälinen tilanne

Puolueen kansainvälisen toiminnan painopiste vuoden 1991 aikana oli Euroopan yhdentymiskehityksen seuraamisessa ja sitä koskevien SDP:n kannanottojen valmistelussa sekä käytännön yhteistyön järjestämisessä Baltian maiden sosialidemokraattisten puolueiden, erityisesti Viron Sosialidemokraattisen Puolueen kanssa.

SDP otti vuoden aikana useassa eri yhteydessä kantaa Suomen EY-jäsenyyden puolesta. Puolueneuvosto käsitteli Euroopan yhdentymiskehitystä syyskuun kokouksessa ja esitti Suomen jäsenhakemuksen jättämistä. Marraskuun ylimääräinen puoluekokous vaati, että Suomen tulee hakea EY:n jäsenyyttä heti.

Yhteistyö Viron Sosialidemokraattisen Puolueen kanssa oli vilkasta ja useat SDP:n piirijärjestöt loivat vuoden aikana omia suhteita virolaisiin. Vuonna 1991 aloitettiin SDP:n aloitteesta Itämeren alueen sosialidemokraattisten puolueiden yhteistyö. Ensimmäinen Itämeri-kokous järjestettiin tammikuussa Helsingissä ja toinen marraskuussa Tallinnassa.

Edellisenä talvena aloitettua paikallistason kv-kouluttajien kouluttamista jatkettiin. Puolue järjesti yhdessä TSL:n ja Kansainvälisyysfoorumin kanssa kansainvälisen politiikan kurssin puolueosastojen kv-vastaaville.

Puolueen yhteyksiä kehitysmaihin hoidettiin yhdessä Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön kanssa.

2. Henkilökunta

Kansainvälisten asiain sihteereinä toimivat Tarja Kantola ja Jouko Elo (31.3. asti). Osastosihteerinä toimi Tuula Lampinen.

3. Asiantuntijatyöryhmät

Kansainvälisten asiain toimikunta: Pertti Paasio (pj. 1.4. lähtien), Ulpu Iivari (pj. 31.3. asti, jäsen 1.4. lähtien), Markus Aaltonen (vpj.), Tarja Kantola (siht.), Jouko Elo (siht. 31.3. asti, jäsen 1.4. lähtien), Tuula

Lampinen (siht.), Erja Anttonen, Ilkka-Christian Björklund, Jaakko Blomberg, Tuula Haatainen, Jaakko Kalela, Antti Kalliomäki, Kimmo Kiljunen, Riitta Korhonen, Helena Laukko, Jari Luoto, Saara-Maria Paakkinen, Allan Rosas, David Seligson, Tero Shemeikka (1.4. lähtien), Kalevi Sorsa, Kari Tapiola, Unto Vesa ja Pentti Väänänen.

Aseidenriisuntajaosto: Kalevi Sorsa (pj.), Tero Shemeikka (siht.), Jouko Elo, Aleksi Härkönen, Jaakko Kalela, Tarja Kantola, Kari Möttölä, Allan Rosas, Unto Vesa, Pentti Väänänen.

Integraatiotyöryhmä: Ulf Sundqvist (pj.), Jari Luoto (siht.), Pekka O. Aro, Ilkka-Christian Björklund, Tarja Halonen, Jaakko Kalela, Jermu Laine, Matti Louekoski, Sinikka Mönkäre, Pekka Nurminen, Tom Saxen, Vappu Taipale, Kari Tapiola, Antero Tuominen, Erkki Tuomioja ja Raimo Väyrynen.

4. Kansainvälinen sosialidemokraattinen yhteistyö

a) Sosialistinen Internationaali

Sl:n valtuuston kokoukseen Istanbulissa 11.-12.6. osallistuivat Pertti Paasio, Kalevi Sorsa, Anja Savolainen, Tarja Kantola ja Tero Shemeikka. Santiagossa 26.-27.11. pidetyssä valtuuston kokouksessa puoluetta edustivat Ulpu Iivari ja Tarja Kantola. Valtuuston kokouksessa Istanbulissa käsiteltiin erityisesti kurdien tilannetta ja Lähi-idän rauhanmahdollisuuksia. Santiagon kokouksen pääteemana oli Latinalaisen Amerikan tilanne ja Amerikan mantereiden taloudelliset yhdentymisprosessit.

Sl:n puoluejohtajakokous pidettiin Sydneyssä 9.-10.3. Kokouksessa ei ollut SDP:n edustajaa.

Sl:n presidium kokoontui Wienissä 1.2. Kokoukseen osallistuivat Sl:n varapuheenjohtaja Kalevi Sorsa ja Jouko Elo. Presidiumin Berliinissä 19.-20.9. pidetyssä kokouksessa läsnä oli Pertti Paasio.

Sl:n kv-sihteerikokouksessa Wienissä 25.1. oli Jouko Elo. Shn eurooppalaisten kv-sihteerien kokoukseen Lontoossa 27.6. osallistui Tarja Kantola.

Sl:n aseidenriisuntaneuvosto (SIDAC), jonka puheenjohtajana toimii Kalevi Sorsa, kokoontui 27.1. Tukholmassa, 10.6. Istanbulissa ja 18.11. Lontoossa. SIDAC:n kokousten valmistelutyö on tehty SDPrssä. SIDAC:n työhön ovat Sorsan lisäksi osallistuneet Jouko Elo, Markku Hyvärinen, Tarja Kantola, Allan Rosas, Tero Shemeikka ja Unto Vesa.

Sl:n lähi-itäkomitean (SIMEC) kokoukseen 11.1. Lontoossa osallistui Jouko Elo ja 10.6. Istanbulissa Tarja Kantola.

Sl:n valtuuston kokouksen yhteydessä Istanbulissa 10.6. pidettiin Kalevi Sorsan johtama SIDAC:n ja SIMEC:n yhteiskokous.

Pertti Paasio oli mukana Sl:n delegaatiossa Moskovassa 16.-17.9. Delegaatio tapasi mm. Mihail Gorbatshevin ja Boris Jeltsinin.

Sl:n pääsihteeri Luis Ayala vieraili Suomessa SDP:n vieraana 16.1. ja 24.-25.10.

b) Yhteispohjoismaiset suhteet

Pohjoismaisten sosialidemokraattisten puolueiden ja sosialidemokraattisen ammattiyhdistysliikkeen yhteistyökomitea SAMAK ja SDP järjestivät 16.-17.1. Itämeren alueen sosialidemokraattisten puolueiden kokouksen Työväentalolla Helsingissä. SDP:n edustajina olivat Pertti Paasio, Ulpu Iivari, Markus Aaltonen ja Pertti Joenniemi. Toinen sosialidemokraattisten puolueiden Itämeri-kokous järjestettiin Tallinnassa 5.-6.11. SDP:tä edustivat Ulpu Iivari, Tarja Kautto, Mats Nyby, Pertti Joenniemi ja Tarja Kantola. Ensimmäisen Itämeri-kokouksen teemaksi nousi ajankohdasta johtuen Baltian maiden tilanne. Lisäksi arvioitiin eri sektoreiden Itämeren alueen yhteistyön kehittämismahdollisuuksia. Toinen Itämeri-kokous esitti valtioiden välisen Itämeren neuvoston perustamista ja painotti alueen sosialidemokraattisten puolueiden yhteistyön merkitystä.

SAMAKin vuosikokous pidettiin 17.-18.1. Työväentalolla Helsingissä. SDP:n edustajina olivat Pertti Paasio, Ulpu Iivari, Tuulikki Hämäläinen, Ilkka-Christian Björklund, Tuula Haatainen, Tarja Halonen ja Pekka Korpinen. Kokous antoi julkilausumat Baltian tilanteesta, Persianlahden kriisistä ja Euroopan yhdentymiskehityksestä. Kokous valitsi SDP:n

puheenjohtaja Pertti Paasion SAMAKin puheenjohtajaksi vuodeksi 1991.

SAMAKin puheenjohtajakokous pidettiin Helsingissä 16.10. Pertti Paasion isännöimänä.

SAMAKin puoluesihteerikokous pidettiin Tukholmassa 21.-22.3. SDP:stä kokoukseen osallistui Jouko Elo. Färsearilla 27.-28.6. ja Helsingissä 15.10. pidettyihin kokouksiin osallistui Ulpu Iivari. Markku Hyvärinen ja Ulpu Iivari osallistuivat Kööpenhaminassa 11.-12.12. pidettyyn puoluesihteerikokoukseen.

SAMAKin kv-sihteerikokouksiin 16.4. Oslossa, 4.-5.6. Tukholmassa, 12.-13.8. Kööpenhaminassa ja 16.12. Helsingissä osallistui Tarja Kantola.

SAMAKin uiko- ja turvallisuuspoliittinen työryhmä kokoontui 14.-15.4. Oslossa, 11.-12.8. Kööpenhaminassa ja 15.-16.12. Helsingissä. Työryhmän työskentelyyn on Jaakko Kalelan ja Paavo Lipposen lisäksi osallistunut Tarja Kantola.

SAMAKin Eurooppa-kysymysten työryhmä kokoontui 13.2. Kööpenhaminassa. Oslossa 17.4. pidettyyn kokoukseen osallistui Tarja Kantola.

SAMAKin puheenjohtaja- ja vuosikokousta valmisteleva kokous pidettiin Oslossa 28.8. SDP:stä edusti Paula Parmanne.

Kiel-prosessin valmistelukokous pidettiin 12.4. Bonnissa. Kokoukseen osallistui Tarja Kantola.

Tarja Kantola vieraili 4.1. SAP:n toimistossa Tukholmassa keskustellessaan mm. Itämeri- ja SAMAKin vuosikokouksen järjestelyistä. Hän osallistui myös Tallinnan Itämeri-kokouksen valmistelukokoukseen Tukholmassa 4.-5.6.

SAMAKin uusi pääsihteeri Frode Forfang vieraili puoluetoimistossa 8.1.

c) *EY- ja EFTA-maiden sosialististen
ja sosialidemokraattisten
puolueiden konfederaatio, CSPEC*

SDP on EY- ja EFTA-maiden sosialististen ja sosialidemokraattisten puolueiden konfederaation liitännäisjäsen.

Konfederaation valtuusto kokoontui 14.2. Brysselissä, 8.5. Korfulla ja 24.-25.10. Strasbourgissa. SDP:tä edusti 14.2. Jouko Elo ja 24.-25.10. Tarja Kantola.

CSPEC:n eri työryhmät jatkoivat toimintaansa. Keski- ja Itä-Euroopan kehitystä arvioiva työryhmä kokoontui Brysselissä 14.2., 12.4. ja 6.9. Työryhmän työskentelyyn osallistuivat Jouko Elo ja Tarja Kantola. Ympäristötyöryhmä (Veli-Mikko Niemi, varalla Tanja Sippola) kokoontui Brysselissä 8.3. ja Strasbourgissa 16.5. Puolueiden ohjelmauudistuksia pohtiva työryhmä aloitti toimintansa 7.6. Brysselissä ja piti toisen kokouksensa 3.10. Risto Kolanen on osallistunut Kansainvälisyysfoorumin edustajana työryhmän työskentelyyn. Konfederaation sosiaalityöryhmän kokoukseen 18.10. Brysselissä osallistui Pekka Nurminen.

Naisten konferenssi pidettiin Brysselissä 4.-5.3. SDP:tä edusti Mirja Janerus.

Ympäristökonferenssi pidettiin Kööpenhaminassa 2.-3.9. SDP:tä edusti Veli-Mikko Niemi.

d) *Kahdenväliset yhteydet veljespuolueisiin*

Yhteydet Baltian maiden sosialidemokraattisiin puolueisiin

Yhteistyö Viron Sosialidemokraattisen Puolueen kanssa laajeni voimakkaasti vuoden 1991 aikana. Puheenjohtaja Marju Lauristin ja puoluesihteerit Andres Mandre ja useat muut Viron Sosialidemokraattisen Puolueen edustajat vierailivat useita kertoja Suomessa vuonna 1991. Yhteistyö Viron sosialidemokraattien kanssa on antanut uutta sisältöä SDP:n järjestöjen toimintaan.

Latvian kahden sosialidemokraattisen puolueen johtajat pitivät Helsingissä 19.1. SDP:n vieraina yhdyntymiskokouksen, jonka tuloksena

puolueet yhdistyivät Latvian Sosialidemokraattiseksi Työväen Puolu-eeksi.

Liettuan sosialidemokraattien edustajat Donatas Simaitis ja Arvidas Dzikas vierailivat Suomessa 27.-29.11. SDP:n ja Kristillisten Sosiali-demokraattien vieraina.

e) *Muut yhteydet*

Tanja Sippola ja Arja Ronkainen tapasivat 7.2. Saarlandin ympäristö-ministeri Josef Leinenin Saksasta.

Vaalivalvojaisiin 17.3. osallistuivat Ruotsin SAP:sta Bo Toresson, Enn Kokk ja Sven Dahlin, Ruotsin LO:sta Christer Ahlen, Norjan DNArsta Karin Norheimer Larsson, Viron sosialidemokraattisesta puolueesta Andres Mandre, Vello Saatpalu ja Tonu Randla sekä SAMAKin pää-sihteeri Frode Forfang.

Pertti Paasio osallistui SPD:n puoluekokoukseen, joka pidettiin Bre-menissä 28.-31.5.

Pertti Paasio osallistui SPÖ:n puoluekokoukseen, joka pidettiin 14.-15.6. Linzissä Itävallassa.

Ruotsin SAP:n vaalivalvojaisiin 15.9. osallistuivat Ulpu Iivari ja Matti Linnanahde.

Pertti Paasio osallistui Iso-Britannian Työväenpuolueen vuosikokoukseen, joka pidettiin Brightonissa 29.9.-4.10.

Pertti Paasio ja Tarja Kantola tapasivat 14.11. Itävallan ulkoministeriön poliittisen osaston päällikön Ernst Sucharipin.

SDP:n ylimääräistä puoluekokousta 16.-17.11. oli seuraamassa joukko veljespuolueiden edustajia: Norjan DNA:sta Martin Kolberg; Ruotsin SAP:stä Bo ja Vivianne Toresson, Sture Ericson, Enn Kokk, Björn Wall ja Jerry Svensson; Viron Sosialidemokraattisesta puolueesta Marju Lauristin ja Andres Mandre; SAMAKin pääsihteeri Frode Forfang sekä CSPECrstä Peter Brown.

f) *Seuraavia tapahtumia muistettiin tervehdyksin:*

Ruotsin SAP:n puoluehallitukselle surunvalittelu Bertil VVhinbergin väkivaltaisen kuoleman johdosta 25.1.

Japanin SPJ:n 56. vuosikokous 30.1.-1.2.

Maltan Labour-puolueen vuosikokous 31.1.

Alankomaiden PvdA:n puoluekokous 1.-2.2.

Saksan SPD:n puheenjohtajalle Hans Jochen Vogelille lähetettiin onniteluadressi 4.2. olleen 65-vuotispäivän johdosta.

Japanin DSP:n 36. vuosikokous 19.-20.2.

El Salvadorin MNR:lle surunvalittelu pääsihteeri Guillermo Ungon kuoleman johdosta 1.3.

Sveitsin puolueen puoluekokous 2.-3.3.

Bulgarian sos.dem. puolueen 38. kongressi 23.-25.3.

Irlannin Labourin 54. puoluekokous 5.-7.4.

Tsekkoslovakian puolueen 25. kongressi 6.-7.4.

Fär-saarten Javnadarflokkurin puoluekokous 3.-5.5.

Italian PSDI:n 23. kongressi 13.-16.5.

Edith Cressonille (PS, Ranska) onnittelu pääministeriksi valinnasta 16.5.

Unkarin puolueelle surunvalittelu puolueen varapuheenjohtaja Ferenc Kitzingerin kuoleman johdosta 21.5.

Nepalin kongressipuolueelle onnittelu vaalimenestyksestä 29.5.

Kanadan puolueen puoluekokous 7.-9.6.

Australian Työväenpuolueen 100-vuotiskonferenssi 25.-28.6.

Italian PSI:n ylimääräinen puoluekokous 27.-30.6.

Jamaikan PNP:n 53. vuosikokous 18.-22.9.

Barbadoksen puolueen 53. vuosikokous 13.-20.10.

San Marinon puolueen kongressi 8.-10.10.

Israelin Työväenpuolueen 5. kongressi 19.-21.11.

Pohjois-Irlannin puolueen 21. vuosikokous 22.-24.11.

Onnittelu Alexander Dubcekille (Tšekkoslovakia) 70-vuotispäivän johdosta 27.11.

Malesian puolueen 25-vuotiskongressi 1.12.

Japanin SDPJ:n vuosikokous 19.-21.12.

5. Muita tapaamisia, kokouksia ja kahdenvälisiä suhteita

Tarja Kantola ja Matti Hynynen tapasivat 8.1. Jeremy Raybouldin ja Jon Taylorin Kansallis-Pankin Lontoon konttorista. Tapaamisessa keskusteltiin eduskuntavaaleista ja SDP:n näkemyksistä talouskysymyksistä.

Jouko Elo tapasi Eritrean kansallisen vapautusrintaman Pohjoismaiden edustajan VVolde-Ab Yisakin 14.1.

Tarja Kantola antoi taustainformaatiota maaliskuun eduskuntavaaleista ja yleisestä poliittisesta tilanteesta 23.1. seuraaville toimittajille: Françoise Nieto (Le Monde), Jörgen Detlefsen (Norddeutscher Rundfunk), Didier Pennequin (AFP) ja Siegfried Thilbeer (Frankfurter Allgemeine Zeitung).

Ulpu Iivari ja Tarja Kantola tapasivat 25.1. NKP:n edustajan, Leninigradin puoluejohtaja Gidaspovin tämän Suomen vierailun yhteydessä.

Tarja Kantola tapasi Liettuan Työn Puolueen puheenjohtajan Brazauskasin 31.1.

Venäjän sosialidemokraattisen puolueen edustaja, kansanedustaja Sergei Belosertsev vieraili SDP:ssä 5.2. ja keskusteli Tarja Kantolan kanssa yhteistyömahdollisuuksista.

Tarja Kantola tapasi 12.2. ruotsalaisen Ja Tili Europa -säätiön edustajat Göran Lennmarkerin, Annika Sundströmin ja Monica VVerenfels-Röttorpin. Tapaamisessa keskusteltiin SDP:n EY-politiikasta sekä puolueuuvoston ja SAMAKin EY-kannanotoista.

Tarja Kantola tapasi 19.2. The Economist -lehden pohjoismaisen kirjeenvaihtajan Hilary Barnesin. Tapaamisessa käytiin vaalitaustakeskustelua.

Tarja Kantola ja Jari Luoto tapasivat Nepalın metsäministeri Jhalanath Khanalin 28.2.

Viron Sosialidemokraattisen Puolueen, Viron Keskustapuolueen ja Viron Kristillisdemokraattisen puolueen muodostama yhteistyöneuvosto järjesti Tallinnassa 1.-3.3. Baltian tilannetta käsittelevän kokouksen "Solution to the Baltic Crisis". SDP:tä kokouksessa edusti Pertti Joenniemi.

Jouko Elo tapasi 12.3. Financial Times -lehden toimittajan Robert Taylorin. Tapaamisessa keskusteltiin EY:stä ja Suomen eduskuntavaaleista.

Tarja Kantola tapasi 27.3. Stefan Schaafin Saksan Radiosta. Tapaamisessa keskusteltiin Suomen ulkomaalaispolitiikasta.

Tarja Kantola tapasi 15.4. Armen Sarkisovin Neuvostoliiton Sosiaali-tieteiden Instituutista.

Paula Parmanne tapasi 17.4. Puolan Tasavallan Sosialidemokratiasta Tadeusz Iwvinskin.

NKP:n kv-osaston varajohtaja Viktor Rikin ja kv-osaston työntekijä Igor Makeitshev olivat SDP:n vieraina 22.-24.4. Valtuuskunta tapasi puoluejohdon lisäksi kv-toimikunnan jäseniä.

Tarja Kantola ja Helena Laukko tapasivat 23.4. Juan Jose Rodrguesin ja Adrian Fitzgeraldin El Salvadorista. Tapaamisessa keskusteltiin Salvadorin rauhanprosessin etenemisestä ja kehitysyhteistyöhankkeista.

Venäjän Sosialidemokraattinen Puolue piti 3. puoluekokouksensa 30.4.-3.5. Leningradissa. Tarja Kantola osallistui kokoukseen 2.-3.5.

Tarja Kantola tapasi eteläafrikkalaisen Novvase Aurelia Madleben 13.5.

Tarja Kantola ja Jari Luoto tapasivat Angolan MPLA:n edustajat Joao Concalves Lourencon ja Mario Antonion 16.5.

Tarja Kantola tapasi Suomessa vierailleen Polisarion ulkoministerin 31.5.

Tarja Kantola tapasi Viron kansanrintaman johtajan Ingnar Fjukan 18.6.

Jari Luoto osallistui ANC:n laillistamisen jälkeiseen ensimmäiseen puoluekokoukseen Durbanissa Etelä-Afrikassa 3.-6.7.

Jari Hakkarainen edusti SDP:tä Nicaraguan sandinistien ensimmäisessä puoluekokouksessa Managuassa 19.-21.7.

Jari Luoto osallistui Tukholmassa 19.8. pidettyyn "The Baltic Republics and Western Europe" -tilaisuuteen, jonka oli järjestänyt Ruotsin työväenliikkeen Rauhanfoorumi.

Tarja Kantola tapasi Chilen Partido por Democracian pääsihteerin Sergei Pitarr'in 17.9.

Tarja Kantola tapasi Pohjois-Korean kv-osaston päällikön Rimin 4.12.

Tarja Kantola ja Pertti Paasio tapasivat Kroatian ulkoministerin Zvonimir Separovicin 13.12.

6. Koulutustoiminta

Kv-osasto on järjestänyt yhdessä Työväen Sivistysliiton ja Kansainvälisyysfoorumin kanssa kolmen viikonlopun mittaisia kv-kouluttajakursseja Työväen Akatemiassa. Vuonna 1990 aloitettu piirien nimeämien

kv-kouluttajien kurssin viimeinen kurssiosuus järjestettiin 19.-20.1. Puolueosastojen kv-yhdyshenkilöille järjestetyn kurssin 1. ja 2. osuudet järjestettiin 21.-22.9. ja 23.-24.11. Kullakin kurssiosuudella on ollut 25-34 osanottajaa. Kurssien tarkoituksena on aktivoida piirien ja puolueosastojen kv-toimintaa.

7. Edustus valtiollisissa elimissä

Aseidenriisunta-asioiden neuvottelukunta (ARNEK): Jaakko Kalela, Paavo Lipponen ja Raimo Väyrynen. Neuvottelukunnan toimikausi päättyi 30.6.91. Valtioneuvosto ei ole asettanut uutta neuvottelukuntaa.

Integraationeuvottelukunta: Ilkka-Christian Björklund (Ulf Sundqvist).

Kansainvälinen ihmisoikeusasiain neuvottelukunta: Riitta Myller, Allan Rosas ja Folke Sundman. Neuvottelukunnan kausi on 17.1.91 - 16.1.93.

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta: Timo Roos (varajäsen: Markku Haranne), Arja Ojala (Tuija Zapasnik), Reijo Laitinen (Tero Shemeikka) ja Erkki Hatakka (Unto Vesa). Suunnittelukunnan nelivuotiskausi alkoi 21.6.91.

Taloudellisten kehitysmaasuhteiden neuvottelukunta (TALKE): Jouko Elo, Erja Anttonen, Seija Kärkinen ja Helena Laukko. Neuvottelukunnan toimikausi päättyi 7.12.91. Valtioneuvosto ei ole asettanut uutta neuvottelukuntaa.

Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy:n hallintoneuvosto: Jermu Laine, Tarja Kantola ja Erkki Tuomioja.

Ulkoministeriön valinta- ja koulutuslautakunta: Tarja Kantola.

YK-asiain neuvottelukunta: Matti Ahde (pj), Tuula Haatainen, Leena Luhtanen ja Hannu Taavitsainen. Neuvottelukunnan toimikausi on päättynyt 8.7.91. Valtioneuvosto ei ole asettanut uutta neuvottelukuntaa.

YK:n yleiskokouksen 46. istuntokauden SDP:n valtuuskunta: Tuula Haatainen.

8. Kansainvälinen Solidaarisuussäätiö

Hallinto

Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön valtuuskuntaan kuuluivat vuonna 1991 pj. Helvi Saarinen (Erja Anttonen), varapj. Vilho Lautala (Tuomo Soraluoma), Eino Kivelä (Heikki Kylänpää), Lauri Vilponiemi (Paavo Saikkonen), Aira Heinänen (Susanna Saari), Irma Peiponen (Tapio Tiainen), Sirkka Kotola (Erkki Hatakka), Astrid Nikula (Hans Jern), Lauri Syrjä (Juha Eskelinen), Ritva Ihalainen (Martti Havin), Tuomo Saarinen (Petra Toivonen) ja Jussi Pikkusaari (Risto Talonen).

Säätiön hallitukseen kuuluivat pj. Tarja Halonen, varapj. Tarja Kantola, Tuomas Harpf, Eero Heinäluoma, Olli Lehtonen, Jari Luoto, Jukka Pääkkönen ja Aarni Tuominen.

Kehitysyhteistyö

Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön kehitysyhteistyön pääkohteina olivat Nicaraguan lastenhuoltohanke, Afrikkalainen kansalliskongressi ANC:n huonekalutehdas Tansaniassa, Ugandan aikuiskoulutushanke ja tiilituotantohanke Namibiassa.

Solidaarisuussäätiö on tukenut vuoden aikana yli kymmenen lastenkeskuksen toimintaa Nicaraguan pohjoisosissa. Keskuksissa on tarjottu päivittäin ateriat noin 3.000 lapselle. Lastenhuolto-ohjelmien riippuvuutta ulkomaisesta avusta pienennettiin tuotannollisilla maanviljelys- ja puutyöverstashankkeilla.

Solidaarisuussäätiö rakensi YK:n pakolaisavun rahoituksella kuusi koulua Nicaraguan pohjoisosiin, seuduille, joille asutettiin maahan palanneita sotaa paenneita nicaragualaisia.

Tansaniassa jatkettiin ANC:n huonekalutehtaan toiminnan kehittämistä ja toimitettiin tehtaalle koneiden varaosia ja muuta materiaalia. Eteläafrikkalaisten pakolaisten paluumuutto leireiltä käynnistyi vuoden lopulla.

Ugandan aikuiskoulutushankkeen kirjapainon rakennustyöt edistyivät loppusuoralle ja kirjapainon koneet asennettiin paikoilleen säätiön asiantuntijoiden avustuksella. Säätiön avustuksella käynnistettiin Ugandassa myös hanke naisten perustaman karjankasvatusosuuskunnan kehittämiseksi.

Namibian pohjoisosassa toteutettava tiilituotantohanke saatettiin tuotantovalmiuteen. Hankkeessa tuotetaan tiiliä asuntorakentamiseen paikallisen väestön oman työpanoksen avulla.

Chilessä tuettiin edelleen säätiön avustuksella perustetun terveysaseman toimintaa rahoittamalla laitteiden hankintaa ja slummi-alueiden väestölle tarjottavia ilmaispalveluja. Hanke päättyi vuoden 1991 lopussa.

Guatemalassa säätiö toteutti kyläleipomon perustamishankkeen Sololan maakunnassa sijaitsevassa intiaaniväestön asuttamassa kylässä yhdessä paikallisen ASPADE-järjestön kanssa.

El Salvadorissa, Sonsonaten maakunnassa perustettiin yhdessä FUNDA-MAV-järjestön kanssa päiväkotia maanviljelystä harjoittavan osuuskunnan yhteyteen.

Kansainvälisen yhteistyöjärjestönsä IWA:n (International VWorkers Aid) kautta säätiö osallistui myös Chilessä, Talca-maakunnan alueella toteutettavaan kehityshankkeeseen.

Kehitysyhteistyötoimintaan käytettiin vuonna 1991 yli viisi miljoonaa markkaa.

VI TALOUDELLISIA ASIOITA

1. Tilintarkastus

35. puoluekokous valitsi tilintarkastajiksi puoluekokouskaudeksi 1990-93 HTM Lasse Lehden, HTM Reijo Nuikin ja hallintopäällikkö Marja-Leena Lehtimäen sekä varatilintarkastajiksi HTM Seija Sihvosen ja HTM Martti Haapakosken.

Tilintarkastajien puheenjohtajana on toiminut HTM Lasse Lehti.

Puolue toimikunnan valitsemana valvontatarkastajana on toiminut Tilintarkastusrengas Oy, ja tarkastustyön on tehnyt HTM Lasse Lehti.

2. Taloudenhoito

Puolueen taloudenhoitoon kuuluvat tehtävät on hoidettu hallinto-osastolla. Taloudenhoitajana on toiminut Maunu Ihalainen, laskentapäällikkönä Maire Tommola 31.7.1991 saakka, pääkirjanpitäjänä Juha Backman 31.7.91 saakka, sen jälkeen laskentapäällikkönä, palkanlaskijana Riitta Elovuo ja piirijärjestöjen kirjanpitäjänä Merja Jäppinen. Merja Jukonen on toiminut pääkirjanpitäjänä 1.9.91 lähtien ja Merja Jäppisen äitiyslomansijaisena 6.11.91 saakka. Hänen tehtäviinsä ovat kuuluneet myös kassapalvelut.

3. Omaisuuden myyntilupia ja siirtoja

Hyvikkälän Ty Taisto ry:n purkautuminen ja rahavarojen siirto Etelä-Hämeen Sosialidemokraattinen Piiri ry:lle, Valkeakosken Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry., Norra Sibbo Socialdemokrater r.f:n purkautuminen ja rahavarojen siirto Sibbo Socialdemokrater r.f:lle, Kutsun Ty ry:n purkautuminen ja omaisuuden siirtäminen Tohmajärven Kemien Ty ry:lle, Kangaslammin Ty ry., Lievestuoreen Ty ry., Savonlinnan Ty ry., Söörmarkun Ty ry., Orimattilan Virenojan Ty ry:n purkautuminen ja omaisuuden lahjoittaminen Pohjois Orimattilan Sosialidemokraatit ry:lle, Oy Hämeen Kansan osakkeiden myyntilupa, Orimattilan Heinämaan Ty ry:n purkautuminen ja omaisuuden lahjoittaminen Pohjois-Orimattilan Sos.-dem. ry:lle., Orimattilan Luhtikylän Ty ry:n purkautuminen ja omaisuuden lahjoittaminen Pohjois Orimattilan Sos.-dem. ry:lle, Korvenkylän Ty ry:n purkautuminen ja omaisuuden luovuttaminen Länkipohjan Ty ry:lle, Vuolenkosken Ty ry:n purkautuminen ja omaisuuden lahjoittaminen Kausalan Ty ry:lle, Äänekosken Sos.-dem. yhdistys ry., Järvikunnan Ty ry:n purkautuminen ja omaisuuden lahjoittaminen Orimattilan Sos.-dem. Ty ry:lle.

Rahankeräyslupan hakeminen puolueen toiminnan tukemiseen.

4. Osto- ja rakennuslupia

Lempäälän Ty ry:lle ja Etelä-Espoon Ty ry:lle.

5. Työväentalojen korjausmäärärahat

Opetusministeriön myöntämistä työväentalojen korjausmäärärahoista sai avustusta 47 sosialidemokraattisten yhdistystä yhteensä 4.135.000 mk.

Uudenmaan Sos.-dem. piiri: Antskogin Ty r.y., Hyvinkäänkylän Ty ry., Karjaan Sos.-dem. Ty ry., Karjalohjan Työväenyhdistys ry., Karkkilan Sos.-dem. Ty ry., Kauklahden Sos.dem. yhd. ry., Koskenmäen Ty ry., Lepsämän-Lintumetsän Sos.dem. yhd. ry., Porvoon Ty ry., Strömforsin Ty ry., Vihdin Sos.dem. Ty ry.

Varsinais-Suomen Sos.-dem. piiri: Halikon Vartsalan Ty ry., Nummenmäen Sos.-dem. yhd. ry., Salon Sos.-dem. Ty ry., Uudenkaupungin Ty ry., Vehmaan Sos.-dem. Ty ry., Yläneen Ty Pelastaja ry.

Satakunnan Sosialidemokraatit ry. Luhalahden Ty. ry., Panelian Ty ry.

Etelä-Hämeen Sos.-dem. piiri: Kalvolan Sosialidemokraatit ry., Oitin Ty ry., Ryttylän Ty ry., Tuuloksen Alku Ty. ry., Viralan Ty ry.

Pohjois-Hämeen Sos.-dem. piiri: Lempäälän Ty ry., Messukylän Työväentalo Oy., Sääksjärven Sos.-dem. yhd. ry., Tampereen Ty ry.

Mikkelin Sos.-dem. piiri: Mäntyharjun Ty ry., Sysmän Ty ry.

Kymen Sos.-dem. piiri: Imatran Ty ry., Joutsenon Korvenkylän Ty ry., Joutsenon Sos.-dem. Ty ry., Tiutisen Ty ry., Vuoksenniskan Ty ry.

Keski-Suomen Sos.-dem. piiri Hankasalmen Asemanseudun Ty ry., Konginkankaan Ty ry., Konneveden Ty ry., Säynätsalon Ty ry.

Pohjois-Karjalan Sos.-dem. piiri: Juaan Ty ry., Oravisalon Ty ry., Utran Ty ry., Valtimon kk:n Ty ry., Varparannan Sos.-dem. Ty ry.

Vaasan Sos.-dem. piiri Ilmajoen Ty ry.

Oulun Sos.-dem. piiri Haapajärven Ty Sarastus ry.

6. Puolueen talous

Tuloslaskelma ja tase 31.12.1991 eri liitteenä.

7. Viestintäyritykset

Vuosi oli sd-viestintäyrityksille taloudellisesti kireä. Yhtiöryhmän rakennemuutosta jatkettiin. Sd-lehtien liikevaihto oli 80 milj. mk, kirjapainojen 100 milj. mk ja kaupunkilehtien 45 milj. mk. Osakkuusyhtiöistä paikallisradiotoiminta ylsi 100 milj. markan liikevaihtoon. Graafista viestintää harjoittavien osakkuusyhtiöiden liikevaihto oli noin 170 milj. mk.

Sd-lehdet

Sosialidemokraattisten sanomalehtien yhteistulos vuodelta 1991 oli tasapainossa, mutta riittäviä poistoja ei kyetty tekemään. Tuloksissa oli suuria lehtikohtaisia vaihteluja.

Talouden lama iski toimintavuonna koko voimallaan sd-lehtiin. Sekä kaupallinen että julkinen ilmoittelu supistuivat voimakkaasti ja parlamentaarinen lehdistötuki väheni SDP:n vaalitappion seurauksena. Tuloksen pitäminen siedettävällä tasolla vaati jyrkkiä toimia kulujen supistamiseksi.

Graafinen teollisuus

Yhtiöryhmän graafisen teollisuuden tulos oli heikko. Useissa kirjapainoissa käyttökate ei kattanut edes korkokuluja, eikä tuotantokaluston kulumista korvaavia poistoja kyetty tekemään. Helsingiläiset Paasipaino Oy ja Painokaari Oy joutuivat konkurssiin keväällä 1991. TTS Oy:n osakkuusyhtiö Pirkanmaan Painokeskus teki toimintavuoden lopulla konkurssin, joka aiheutti myös Kansan Lehteä kustantaneen TTS Oy:n konkurssin.

Kirjapainotoiminnan myönteisiä poikkeuksia olivat hyvän tuloksen tehnyt Oy Kehitys (Pori) ja tyydyttävään tulokseen yltänyt Lounais-Suomen Kirjapaino (Turku).

Sähköinen viestintä

Yhtiöryhmän osuus sähköisessä viestinnässä kasvoi yhä. Vuoden 1991 aikana päätettiin mukaanmenosta kahteen uuteen paikallisradioon Keravalla ja Hyvinkää-Riihimäen alueella. Sd-viestintäyhtiöt ovat kokonaisuutena laskien maan suurin paikallisradioiden omistajaryhmä.

Yhtiöryhmä osallistui lehdistön osakeostoihin MTV Oy:ssä. Osuus MTV:stä kasvoi runsaaseen 7 prosenttiin.

Yhteistyö

SD-viestintäteollisuuden yhteistoimintaa koordinoi T-lehdistö Oy. Yhteydenpito sd-järjestöihin ja ay-liikkeeseen hoidetaan Työväenlehdistö ry:ssä. Sd-lehtien toimituksellista yhteistyötä koordinoi UP-utispalvelu.

Sijoitustoiminta

Suomen Viestintärahoitus Oy jatkoi sijoituksiaan graafista ja sähköistä viestintää harjoittaviin yrityksiin. Toimintavuoden huomattavimmat sijoitukset liittyivät paikallisradiotoiminnan laajennuksiin ja radio-omistuksen uudelleenjärjestelyihin.

Kymenlaakson lehtijärjestelyjen toinen vaihe saatettiin loppuun toimintavuoden aikana. Prosessin lopputuloksena Etelä-Kymenlaakson kolmesta sanomalehdestä on muotoutunut yksi seitsemäpäiväinen aluelehti, josta sd-viestintäyritykset omistavat 49,5 %.

Sd-lehtien toimitusjohtajat 31.12.1991

Arbetarbladet	Alf-Erik Helsing
Demari	Risto Salonen
Hämeen Kansa	Rauno Iivonen
Lounais-Häme	Rauno Iivonen
Pohjolan Työ	Markku Kainulainen
Päijätseutu	Rauno Iivonen
Riihimäen Seutu	Rauno Iivonen
Turun Päivälehti	Pauli Viklund
Uusi Aika	Reijo Nuikki
Uusi Pohjois-Karjala	Jouko Hakala

Valpas	Jouko Koistinen
Vapaus	Heikki Nykänen
Vastin	Kauko Hirvonen
Viikko-Eteenpäin	Hannu Koivisto

UP-uutispalvelu Oy	Jouko Hovi
--------------------	------------

Kirjapai noyritysten toimitusjohtajat 31.12.1991

Kirjapaino Jaarli Oy	Seppo Nieminen
Oy Kehitys	Reijo Nuikki
Oy Kirjapaino Ab	Pekka Iitola
Kirjapaino Koliprint Oy	Jouko Hakala
Kotkan Pikapaino Oy	Jari Jääskeläinen
Lounais-Suomen Kirjapaino Oy	Pauli Vikiund

T-lehdistö Oy:n hallitus

Rauno Iivonen	
Markku Kainulainen	
Reijo Nuikki	varapuheenjohtaja
Erkki Syrjä	
Risto Uosukainen	
Pekka Walden	
Erkki Vuorinen	puheenjohtaja

Työväenlehdistö r.y:n johtokunta

Reijo Nuikki	varapuheenjohtaja
Risto Salonen	
Erkki Syrjä	
Pekka Walden	
Erkki Vuorinen	puheenjohtaja

T-lehdistön ja Suomen Viestintärahoitus Oy:n hallitus

Antero Anttila	varapuheenjohtaja
Pekka Iitola	
Rauno Kousa	
Reijo Nuikki	

Erkki Vuorinen

puheenjohtaja

T-lehdistön ja Suomen Viestintärahoitus Oy:n henkilökunta

Tuomas Harpf

toimitusjohtaja

Sirkka Jokinen

sihteeri

SOSIALIDEMOKRAATTISET NAISET

1. YLEISTÄ

Vuosi 1991 alkoi varsin epävarmoissa merkeissä. Persianlahden sota, Neuvostoliiton hajoaminen ja veriset selkkaukset Baltiassa sekä pakolaiskysymys varjostivat eduskuntavaaleja edeltävää aikaa. Hallitusvastuussa oleville sosialidemokraateille kansainvälinen tilanne ja taloudellinen epävarmuus ei ollut helppo eduskuntavaaleja ajatellen.

Eduskuntavaaleissa naisille oli olemassa sosiaalinen tilaus yleisen nais-tietoisuuden nousun johdosta. Äänioikeuden saavuttamisesta oli kulu-nut 85 vuotta. Naisliiton vaatimukset tiivistyivät taloudelliseen ja poliit-tiseen tasa-arvoon: sama palkka samanarvoisesta työstä sekä edustuk-sellinen tasa-arvo eduskunnassa ja komiteoissa. Naisliitto pyrki sekä valtakunnalliseen profiloitumiseen että tekemään ruohonjuuritason vaalityötä.

SDP:n kärsimän tappion ainoa lohtu oli, että eduskuntaan tuli valituksi naisia 46 % SDP:n listoilta. Vasemmistoliiton ja Keskustapuolueen eduskuntaryhmät ukkoutuivat, kun taas SDP:n, Kokoomuksen ja Vih-reiden ryhmät etenivät tasa-arvoisiksi kokoonpanoltaan.

Eduskuntavaalit toimivat vedenjakajana kuluneena toimintavuonna. Oppositioon astuminen merkitsi puolueessa uuden vaiheen alkua. Ylimääräinen puoluekokous oli lumipallo, joka lähti liikkeelle heti keväällä. Naisliitto halusi kokouksen järjestettäväksi uusilla ko-kousedustajilla keväällä 1992, mutta ylimääräinen puolueeneuvosto edellytti puoluekokouksen koolle kutsumista marraskuussa 1991.

Taloudellisen laman syveneminen ja työttömyyden kasvu, ylimääräisen puoluekokouksen koolle kutsuminen sekä oppositioasema merkitsivät syksyllä normaalin päiväjärjestyksen rikkoutumista. Huoli työttömyy-destä ja pelko porvarihallituksen aikeista romuttaa hyvinvointijärjestel-mä vaimensi julkista keskustelua naisten palkkauksen korjaamiseksi. Lama ja hallituksen leikkurilinja veivät poliittisen keskustelun monta askelta taaksepäin. Sosialidemokraatit joutuivat puolustusasemiin.

Ylimääräinen puoluekokous pudotti naisten määrän yhteen puolueen operatiivisessa johdossa, mutta lisäsi naisten määrää puolue toimikunnan jäsenten osalta. Sekin tapahtui naisten viimeisen ponnistuksen kautta. Ilmaan jäi kysymys: mitä SDP aikoo tehdä vahvoilla naisillaan ja onko naisten vielä sadan vuoden työn jälkeenkin turvauduttava vanhaan taistelutyyliin? Tarve erillistoimintaan ei ole kadonnut.

2. LIITON PÄÄTÖKSENTEKIJÄT

2.1. Liiton johto

Liiton puheenjohtajana on toiminut Liisa Jaakonsaari. Varapuheenjohtajina ovat olleet Arja Ojala ja Erja Anttonen.

Liiton pääsihteerinä on ollut Tuula Haatainen. Liittoneuvoston puheenjohtajana on toiminut Anja Savolainen ja varapuheenjohtajina Raija Leponiemi ja Seija Huczkovski.

2.2. Liittoneuvosto

Liittoneuvosto kokoontui sääntömääräiseen kevätkokoukseen 20.-21.4.1991 Tampereen Työväentalolle. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat. Poliittisen tilannekatsauksen piti Liisa Jaakonsaari. Seminaarin aiheena oli 90-luvun vasemmistolainen naisliike, alustajana oli tutkija Aino Saarinen. Liittoneuvosto painotti kannanotossaan, että säästötoimia ei saa ulottaa peruspalveluihin, säästötoimet tulee kohdistua puolustusmenoihin sekä ydinvoimanvastainen kannanotto vahvistettiin.

Syksyn liittoneuvoston kokous pidettiin 16.-17.11.1991 Helsingissä. Kokouksessa hyväksyttiin toimintasuunnitelma, talousarvio sekä kunnallisvaalityösuunnitelma vuodeksi 1992. Poliittisen tilannekatsauksen piti Liisa Jaakonsaari. Kunnallisvaalitavoitteista alusti SDP:n kunnallisasiainsihteerin Markku J. Jääskeläinen.

Seminaari aiheena oli "Hyvinvointivaltio - naisten paras ystävä!", alustajina olivat pääjohtaja Vappu Taipale, kansanedustaja Tarja Halonen ja toiminnanjohtaja Marja-Liisa Kunnas. Liittoneuvosto otti kantaa me-

renkulun rinnakkaisrekistereihin sekä antoi julkilausuman ylimääräiseen SDP:n puoluekokoukseen tasa-arvosta myös henkilövalinnoissa.

2.3. Liittotoimikunta

Vuoden aikana liittotoimikunta kokoontui seitsemän (7) kertaa: 25.1., 19.3., 20.4., 7.9., 8.10., 8.11. ja 10.12.. Liittotoimikunnan kokouksiin osallistuttiin seuraavasti: Liisa Jaakonsaari 6, Arja Ojala 4, Erja Anttonen 5, Tuula Haatainen 6, Eine Mikkonen 3, Marja-Leena Viljamaa 2, Raija Halttunen 7, Eila Hyvönen 5, Aila Kähkönen 4, Marjatta Moilanen 3, Marja Peltonen 4, Marja Sormunen 7, Aino Tenkula 7, Sarita Maja 4, Riitta Akkanen 1, Irma Kaski 2, Erja Lahikainen 1, Leena Luhtanen 1 ja Virpi Aho 6 kertaa. Liittoneuvoston puheenjohtaja Anja Savolainen on ollut kokouksissa 2 kertaa ja varapuheenjohtaja Seija Huczkovvski 1 kerran.

Liiton työvaliokuntaan ovat kuuluneet Liisa Jaakonsaari, Arja Ojala, Erja Anttonen, Tuula Haatainen ja Eine Mikkonen. Liiton toimiston sihteeri ovat osallistuneet kokouksiin.

Liiton työryhmät (liite) ovat valmistelleet aineistoja liittotoimikunnalle.

2.4. Liiton toimisto

Liiton pääsihteerinä on toiminut Tuula Haatainen (äitiyslomalla 24.6.1991 alkaen), koulutus- ja ay-sihteerinä sekä Tuulan varahenkilönä Irma Nissinen, tiedotussihteerinä Merja Oksanen, suunnittelusihteerinä Hanni Koljonen ja toimistosihteerinä Ulla Laakso.

3. JÄRJESTÖTOIMINTA

3.1. Yleistä

Vuoden tapahtumiin sekä toiminnallisesti että henkisesti vaikuttanut käyty eduskuntavaalit. Vaalityötä tehtiin rohkeasti uusin ottein ja työ tuotti tulosta. Naisten määrä lisääntyi, vaikka SDP menetti kannatuksiaan roimasti.

Vaalitappion syitä pohdittiin eri tilaisuuksissa. Kevään liittoneuvoston kokouksessa ryhmätöitten tuloksena todettiin, että suurin ongelma on vanhakantaisen, byrokraattisen, sisäänpäin lämpiävän ja uusia ajatuksia ja tekoja karkottavan poliittisen järjestötoiminnan luonteessa. Uudistumista tarvitaan kaikilla tasoilla pikaisesti. Todettiin, että on turha etsiä yksittäisiä syntipukkeja, koska vika on syvemmällä.

Surutyön tekemisen myötä SDP:n järjestöväki ryhtyi vaatimaan ylimääräisen puoluekokouksen koolle kutsumista. Naisliitto olisi halunnut, että ylimääräinen puoluekokous olisi pidetty uusin puoluekokousedustajin. Tähän ei kuitenkaan ollut mahdollisuutta kireän aikataulun vuoksi. Yhteistyössä SNK:N ja SONK:n kanssa organisoitiin "Uudet tuulet" keskustelufoorumi, joka huipentui puoluekokousedustajille sekä muillekin sisältökysymyksistä kiinnostuneille järjestettyyn avoimeen tapamiseen 19.10.1991 Helsingissä.

Naisliitto asetti puheenjohtajaehdokkaiksi Liisa Jaakonsaaren ja Tarja Halosen sekä puoluesihteeriehdokkaiksi Tuula Haataisen ja Arja Alhon.

SDP:n ylimääräinen puoluekokous pidettiin 16.-17.11.1991 Helsingissä. Kokous keskittyi suurimmalta osaltaan pelkästään henkilöratkaisuihin. SDP:n puheenjohtajaksi valittiin Ulf Sundqvist selvällä äänten enemmistöllä. Tuula Haatainen sai voimakkaan tuen ehdokkuudelleen puoluesihteeriksi ja hävisi niukasti 126 - 196 Markku Hyväriselle. Puoluetoimikunta uusiutui myös radikaalisti.

Naisliiton sääntömuutostyö käynnistettiin. Tämän tärkeän muutostyön aikana on mahdollisuus tehdä jopa radikaaleja muutoksia järjestökäytännössä. Naispiireillä on keskeinen asema järjestötoiminnan uudistamistyössä. Piirikierrosten avulla saadaan elävä yhteys perusjärjestöihin. Muutamien piirien alueilla järjestettiin ennen eduskuntavaaleja ns. piirikierroksia perusjärjestöissä.

Piirien alueilla on myös toiminut keskusteluryhmiä, Miina-kerhoja, jotka ovat olleet paikkakunnan naisten epävirallisia keskusteluyhteisöjä.

Naisliiton perusosastojen määrä oli vuodenvaihteessa 492, joista nais-yhdistyksiä 40. Yhteydenpito perusjärjestöjen kanssa toimii Pikkusiskon ja järjestökirjeitten avulla.

3.2 Yhteistyö ay-liikkeen kanssa

Sosialidemokraattisten naisten tavoitteena on ollut tukea ammattiyhdistysliikkeessä toimivia naisia tasa-arvopolitiikan toteuttamisessa. Toimintavuoden keskeisimpinä teemoina on ollut työnarviointi ja sama palkka samanarvoisesta työstä. Yhteyksiä on pidetty ay-naispuheenjohtajien ja naistoimitsijoitten kanssa.

16.10.1991 järjestettiin seminaari, jossa pohdittiin työnarviointityöryhmän tilannearviointia. Alustajina olivat Eija Hietanen KTV, Vuokko Väänänen Paperiliitto ja May Nyman Kemian Liitto. Tilaisuuteen osallistui 26 henkilöä.

3.3. Yhteistoimintajärjestöt

SNK, SONKja Nuoret Kotkat

Nuorisoliikkeiden kanssa toimi elävä tiedonvälityskontakti. Yhteistyössä SNK:n ja SONK:n kanssa järjestettiin "Uudet tuulet" keskustelufoorumi puoluekokousedustajille sekä muillekin puoluekokouksen sisältökysymyksistä kiinnostuneille henkilöille. Tilaisuus oli 19.10.1991 Helsingissä. Alustajina olivat Tuula Haatainen ja Tarja Filatov.

EKA yhtymä

Yhteistyö EKA yhtymän kanssa sujui hyvin vaalien valmistelutyössä.

TUL/Sosiaaliset järjestöt

TUL:n, Ensi- ja Turvakotien Liiton, Lomakotien Liiton, Elämäntapaliitto Elon, Kuluttajaliiton, Villiruusun sekä Vanhus- ja Lähimmäispalveluliiton kanssa tehtiin informatiivista yhteistyötä.

TSL

Työväen Sivistysliiton kanssa jatkettiin Oman elämänsä nainen-projektin toteuttamista. Opintokerhoja perustettiin vuoden aikana 27 kerhoa. Kansan Sivistysrahasto/Työväen Kukkasrahasto avusti projektia 10 000 markalla.

3.4. Nytkis

Naisjärjestöt Yhteistyössä (NYTKIS) puheenjohtajajärjestönä toimi Vasemmistoliiton naiset. NYTKIS kustansi yhteiseen käyttöön vaalipostikortin, jota jaettiin kv-naistenpäivänä Helsingin rautatieasemalla ja eri paikkakunnilla ympäri Suomea.

Aloitettiin valmistelu Pohjoismaista Foorumia 1994 varten.

Kansainvälisten asioiden ohella NYTKIS keskusteli ja otti kantaa sisäpoliittisiin asioihin.

4. KOULUTUSTOIMINTA

Alkuvuoden koulutustoiminnan keskeinen painopiste oli eduskunta-vaaleihin valmistautuminen.

SDP järjesti Vaali valtiopäivät 5.-6.1.1991 Tampereella. Naisliitto tempaisi näkyvästi. Pyöritimme ministerirulettia, ennustajaeukkomme sai suuren suosion ja painotuore vaaliaineistomme oli jaossa.

Vuosi aloitettiin piirivastaavien seminaarilla, joka pidettiin TVK-opistolla 26.-27.1.1991. Seminaarissa pohdittiin tulevia eduskuntavaaleja Sanoista tekoihin -liittokokousasiakirjan pohjalta. Alustajina em. aiheista olivat Liisa Jaakonsaari ja Tuula Haatainen. Toisena aiheen oli Yhdentyvään Eurooppaan, alustajina olivat Kirsti Palanko-Laaka ja Mirja Janerus. Seminaariin osallistui eri piireistä 50 henkilöä.

Talouspoliittinen seminaari järjestettiin 29.5.1991 STS:n kokoustiloissa Helsingissä. Alustajina olivat Elina Lehto, Tuovi Allen ja Liisa Jaakonsaari.

Opintokerhotoiminta perusjärjestötasolla kangertelee edelleen, kerhojen opintoaiheina on ollut mm. Oman elämänsä nainen, kirjallisuus, kunnallispolitiikka, ihmisen hyvinvointi, perinnetieto ja historia sekä erilaisia liikunnallisia ja käden taitoja vaativia kerhoja.

Liiton sihteerit osallistuivat aktiivisesti naispiirien koulutustapahtumiin. Toimintavuoden aikana melkein jokaisessa piirissä järjestettiin vähintään yksi koulutustapahtuma.

5. TIEDOTUSTOIMINTA

Naisliitto viritti ajankohtaista keskustelua mm. julkilausumien ja kannanottojen välityksellä, yleisöosastojen mielipidekirjoituksilla, vastineilla sekä puhereferaateilla.

Liittoneuvosto painotti kokouksessaan 21.4. että,

- säästötoimia ei saa ulottaa peruspalveluihin
- säästötoimien tulee kohdistua puolustusmenoihin
- ydinvoimanvastainen kannanotto vahvistettiin

Liittoneuvosto otti kantaa 10.11. merenkulun rinnakkaisrekistereihin sekä antoi julkilausuman ylimääräiseen SDP:n puoluekokoukseen tasavasta myös henkilövalinnoissa

Liittotoimikunta on ottanut kantaa SDP:n ylimääräiseen puoluekokoukseen:

- SDP:n ylimääräisen puoluekokouksen on oltava todellinen mielipiteiden foorumi eikä paniikissa koottu nukkepuoluekokous (7.9.)
- demarinaiset valmiina johtotehtäviin: Jaakonsaari, Halonen, Haatainen, Alho ovat naisliiton ehdokkaat puheenjohtajaksi sekä puoluesihteeriksi (8.10.)

Työvaliokunta

julkaisi asuntopoliittiset teesit "Ilman kämppää hommat eivät luista"

3.1. ja 14.5. työvaliokunta vaati puoluenevostoa päättämään SDP:n suhtautumisesta Euroopan integraatioon.

5.1. Kansainväliset kannanotot

Pohjoismaisten sos.dem naisten kokous (SKN) 16.1. Helsingissä tuomitsi hyökkäyksen Liettuan kansaa vastaan

Sosialistinen Naisinternationaali (SNV) antoi 28.1. julkilausuman Persianlahden sodasta.

5.2. Pääsihteerin kannanotot

Kansainväliset kysymykset:

- 8.1. pakolaispolitiikka, turvapaikanhakijat ja somalit
- 7.3. uusi ulkomaalaislaki
- 29.4. ylimääräinen puolueenvosto päättämään SDP:n suhteesta EY-jäsenyyteen
- 16.12. puheenvuoro vaihtoehto EY:lle neuvottelukunnan tilaisuudessa

Työelämä:

- 2.3. palkkaerot kavennettava vaikka lainsäädännöllä
- 11.3. naisliiton talouspoliittisen seminaarin julkilausuma:
 - * työmarkkinajärjestöjä veloitetaan poistamaan sukupuolesta johtuvat palkkaerot
 - * veloitetaan työnantajia palkkojen tilastointiin ja julkistamiseen
 - * perustettava erillinen tasa-arvotuomioistuin

Ympäristö:

- 13.4. sinipunaa seuraa sinilevähallitus: kepu vesittää rantojensuojelulain
- 2.12. energiapoliittinen kannanotto perustuen SDP:n uuteen energiapoliittiseen ohjelmaan

Talous:

- 14.2. demarinaiset pitävät kiinni tavallisten naisten arkielämän edellytyksistä myös vaikeina aikoina
- 14.2. kritiikkiä sosiaalitoimen säästöohjelmaan
- 24.11. laman aikana varat on käytettävä järkevästi: hävittäjien sijasta on sijoitettava lasten kasvatukseen ja koulutukseen, työllisyyteen ja asuntoihin
- 13.12. sosialidemokraattisilla yhteiskuntaihanteilla on edelleen katetta: tavoitteena täystyöllisyys ja heikompiosaisista huolehtiminen. Kepun maatalouden tukipolitiikka on ollut terveen talouden toimintamahdollisuuksien estäjä.

Lisäksi Sosialidemokraattiset Naiset antoi **lausunnon** ihmisten keinoal-kuista lisääntymistä koskevaan lakiehdotukseen 8.7. Lausunnon perusteena oli liittokokouksessa 1990 hyväksytty kannanotto keinotekoisista lisääntymismenetelmistä.

5.3. Tiedotuskoulutus

Naispiirivastaavien koulustilaisuudessa 26.-27.1. TVK-opistoilla oli tiedottaminen ja julkisuus eduskuntavaaleissa yhtenä teemana, josta käytännön vinkkejä vaalityöhön antoivat toimittaja Leila Luukkainen sekä naisliiton tiedotussihteeri Merja Oksanen. Perusjärjestötyöhön valmistettiin myös tiedotusopas "Asiantuntemus on minulla. Siksi tiedotan."

5.4. Eduskuntavaalit

Vaaligallupit

Vaaliikäyttäytymistä ennakoivissa lehtikirjoituksissa esiintyi mielipidekyselyjen perusteella epäily naisten, varsinkin demarinaisten, puoluekannan horjuvuudesta (mm. Demari 13.2.).

Taustatuki ryhmät

Ehdokkaiden vahvat taustaryhmittymät sekä nojautuminen ammattiliittoon oletettiin perusedellytyksiksi läpimenoon. Lehtikirjoituksissa samassa yhteydessä kuitenkin ennakoitiin, että naiset "potkivat aisojen yli" eli rikkovat ennakoitavat liittoutumat ja perinteiset asetelmat (mm. UP-kiertoartikkelit myös ay-lehdissä).

Vaalimateriaali

- tarra: Äänestän naista - äänestä sinäkin
- postikortti: teemana ystävyys
- SDP:n leikekirjaan naisliiton omat sivut
- taustamateriaali: liittokokousasiakirjat 1990

Naisjärjestöt yhteistyössä NYTKIS kustansi naisten yhteiseen käyttöön vaalipostikortin, jonka suunnittelusta vastasi Sosialidemokraattiset Naiset.

Yhteisen radiomainoksen pohjasta käytiin keskustelua, mutta käyttäjämäärä todettiin kustannuksiin nähden riittämättömäksi, joten naisliiton omaa radiomainosta ei toteutettu. Puolue toteutti naisliiton ideoidun radiomainoksen, jota esitettiin kansainvälisenä naistenpäivänä 8.3.

Naisliiton toimitsijat kiersivät piirien vaalitulaisuuksissa ja avustivat vaalimainosten suunnitteluissa, lehtikirjoittelussa sekä vaalitulaisuuksien organisoimisessa.

Vaalitulokset

Eduskuntavaalien todellisia suurvoittajia olivat naiset. Lisäpaikkoja tuli naisille 14, joten naiskansanedustajia on nyt 77 eli 38,5%.

SDP:n naisehdokkaat menestyivät vaaleissa miesehdokkaita paremmin. Puolueen paikkamenetyksistä huolimatta valittiin neljä naista enemmän kuin edellisellä kerralla eli 22 (45,8).

Valitsematta jääneistä 14 istuvasta kansanedustajasta vain yksi oli nainen ja 12 uudesta kansanedustajasta seitsemän on naisia. Vapaaehtoisia luopujia oli sekä naisissa että miehissä kolme.

Naisehdokkaat keräsivät äänistä runsaat 40 %. Vain Turun pohjoinen vaalipiiri jäi ilman sosialidemokraattista naiskansanedustajaa, kun edellisissä vaaleissa "naisettomia" piirejä oli vielä neljä.

Suurin osa SDP:n nyt valituista naiskansanedustajista on ollut aktiivisesti mukana naisliiton toiminnassa liitto- ja piiritasolla. Joukossa on mm. viisi nykyisen liittotoimikunnan jäsentä sekä monia viime vuosina liiton johtotehtävissä olleita naisia.

5.5. Julkaisutoiminta

Valta-moniste 1/91

- Vasemmistolaisen naisliikkeen haasteet: 90-luku - naisten vuosikymmen? Hyvinvointiyhteiskunta - naisten tavoite?

KV-moniste 1/91

- Kenen ehdoilla Eurooppaan?

5.6. Pikkusisko

Järjestötiedote PikkuSisko ilmestyi neljä kertaa, josta 4/91 valmistettiin SDP:n ylimääräiseen puoluekokoukseen jaettavaksi. Lehti muutti myös vuoden aikana muotoaan ja kasvoi A5-koosta suuremmaksi, A4-muotoiseksi monisteeksi.

5.7. Sosialidemokraatti

Puolueen Sosialidemokraatti-järjestölehteen 1-6/91 toimitettiin "naisten sivut" seuraavilla teemoilla:

- 1/91 Vaalinumero. Poliitiikka on liikettä, näkemystä, tarkoitusta: naisliiton ohjeet vaalityölle/Liisa Jaakonsaari
- 2/91 Arvio eduskuntakaudesta naisnäkökulmasta/Merja Oksanen

EY:n tasa-arvodirektiivit/Tuula Haatainen
- 3/91 Arvio eduskuntavaaleista: vaihtoehtoa etsittiin naisista/Tuula Haatainen

Naiset vaalien suurvoittajia/Hanni Koljonen
- 4/91 90-luvun poliittisen naisliikkeen haasteet, liittoneuvoston seminaarialustuksen pohjalta tutkija Aino Saarisen haastattelu/Merja Oksanen
- 5/91 Vuoden 1992 budjettiesitys kielii muusta kuin naisnäkökulmasta/Tuula Haatainen
- 6/91 Paniikkipoliitiikka kasvattaa tuloeroja/Liisa Jaakonsaari

5.8. Toimittajayhteistyö

Toimittajia kutsuttiin 5.2. Fredrikanpäiville puolue toimistoon ja keskusteluteemoina olivat mm. naisnäkökulmasta arvio kuluneesta eduskuntakaudesta sekä naisliiton toiminta.

Yhteistyö UP-uutistoimiston kanssa on ollut tiivistä. Uutena kokeiluna aloitettiin tiedotussihteerin valmiiksi toimittamat naisliiton artikkelit, joita julkaistiin UP:n avustuksella työväenlehdissä. Mm. naisliiton järjestämistä seminaareista - "vasemmistolaisen naisliikkeen haasteet 90-luvulla" sekä "naispalkkaus" - valmistettiin juttupaketit.

5.9. Sosialistinen Naisinternationaali (SIW) 26.-28.9. Helsinki

Sosialistisen Naisintemationaalin hallitus kokoontui Helsingissä 27.9. Kokouksen lisäksi järjestettiin kansainvälinen seminaari "Naiset Euroopan murroksessa" 26.9. Helsingin yliopistolla. Lehdistölle annettiin mahdollisuus haastatella kv-vieraita seminaarin yhteydessä sekä erillisessä lehdistötilaisuudessa. Erityistä kiinnostusta tunnettiin Viron tilanteeseen ja seminaarissa alustanutta Marju Lauristinia referoitiin Demarissa, Me Naisissa ja Suomen Kuvalehdessä. KV-seminaari uutisoitiin myös UP:n kautta.

Kansainväliset vieraamme tutustuivat Porvoon kaupunkiin 28.9, jossa pidettiin paikalliselle lehdistölle tiedotustilaisuus. SIW:n vierailu otettiin näyttävästi huomioon Uusimaassa ja Borgäbladetissa sekä Porvoon alueradiossa.

6. VAALITOIMINTA

6.1. Eduskuntavaalit

Eduskuntavaalit pidettiin 17.3.1991. Suurimmaksi eduskuntapuolueeksi nousi Suomen Keskusta (56 paikkaa) ja vaalivoittajiin lukeutuivat myös vihreät (10 paikkaa). Päähallituspuolueet SDP ja Kokoomus menettivät yhteensä 21 paikkaa, SDP:n paikkaluku putosi 56:sta 48:aan ja Kokoomuksen 53:sta 40:een. SDP:n ääniosuus, 22 %, oli pienin sitten vuoden 1962.

Vaalien tuloksena Suomi sai maailman naisvaltaisimman eduskunnan. Naiskansanedustajien määrä nousi 63:sta 77:ään, eli 38,5 %:iin. Sosialidemokraattisessa ryhmässä naisten määrä lisääntyi neljällä ja on nyt 22. Muita eduskunnan tasa-arvopuolueita ovat kokoomus ja vihreät, molemmissa ryhmissä naisia on puolet. Heikoimmin menestyivät keskustan ja vasemmistoliiton naiset.

Äänestysaktiivisuus vaaleissa aleni edelleen ja oli (Suomessa asuvien osalta) 72,1 %, naisilla 73,2 %. Vaaleissa annettiin epätavallisen paljon tyhjiä äänestyslippuja.

Vaaleja on luonnehdittu mielikuvavaaleiksi ja protestivaaleiksi.

SDP:n johtopäätös tappiollisista vaaleista oli oppositioon jääminen.

Naisliiton vaaliaineistoina toimivat vaaliopas, Tanen vaalikansio, Äänestän naista -tarra sekä ystäväkortti. Aineisto jaettiin naisehdokkaille SDP:n vaalivaltiopäivillä Tampereella 5.-6.1. Vaalivaltiopäivien osanottajat äänestivät myös naishallituksen kokoonpanosta ja heille laadittiin ennusteita vaaleista ja muusta tulevasta. Käytännön vaalityö tehtiin piiri- ja paikallistasolla.

6.2. Kunnallisvaalit

Kunnallisvaalityöryhmä, joka koostuu eri alueiden asiantuntijoista, nimettiin syyskuussa. Vaalityösuunnitelma hyväksyttiin liittoneuvostossa 9.11. Sen mukaan keskeisiä asioita vaalityössä ovat hyvinvointipalvelujen turvaaminen ja kehittäminen, kunnallisen kansanvallan kehittäminen sekä sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen kunnallishallinnossa.

Sekä kevään että syksyn liittoneuvoston seminaarien aiheena oli hyvinvointivaltio. Syksyn seminaarissa käsiteltiin myös kunnallishallinnon kehittämishankkeita sekä käytännön vaalityöhön liittyviä kysymyksiä.

Naisliiton vastuu naisten vaalityöstä on otettu huomioon myös puolueen vaalityösuunnitelmassa: vastuuhenkilöksi nimettiin Hanni Koljonen,

7. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

7.1. Yleistä

Kansainvälisestä yhteistyöstä on vastannut liiton toimistolla Tuula Haatainen. Pääsihteerin äitiysloman aikana syksyllä pohjoismaista yhteistyötä on hoitanut Hanni Koljonen.

7.2. Sosialistinen Naisinternationaali (SIW)

Sosialistisen Naisinternationaalin varapuheenjohtajana toimii Tuula Haatainen. SIW:n hallituksen kokoukseen 1. - 4.3.. Santiagossa osallistui Erja Anttonen ja 27. - 28.9. Helsingissä Tuula Haatainen. SIW:n neuvoston kokoukseen Turkissa osallistui Anja Savolainen 8. - 9.6. 1991. Kokouksen teemana oli naistoiminnan organisointi ja naisten koulutus.

Helsingissä pidetyn hallituksen kokouksen yhteyteen järjestettiin Helsingin yliopistolle 26.9. avoin kansainvälinen seminaari, jossa alustivat Tuula Haatainen, SIW:n puheenjohtaja Anita Gradin, Viron Sosialidemokraattisen Puolueen puheenjohtaja Marju Lauristin, SIW:n pääsihteeri Maria Rodriguez-Jonas sekä Liisa Jaakonsaari. Tilaisuudessa oli läsnä noin 60 henkeä.

Helsingin kokoukseen osallistuivat hallituksen jäsenistä Anita Gradin (pj), Maria Rodriguez-Jonas (pääsiht.) sekä varapuheenjohtajista Nava Arad (Israel), Tuula Haatainen, Tessa Hebb (Kanada), Ruth Herrera (Ecuador), Irmtrautt Karlsson (Itävalta) ja Dolores Renau (Espanja). Senegalin Fatumata Ka'n tilalla olivat Mata Sy Diallo ja Aminata Mbengue Ndiaye.

Naisliitto kutsui Helsinkiin sosialidemokraattisia naisia myös Baltian maista tapaamaan SIW:n johtoa. Tapaamiseen osallistuivat puheenjohtaja Marju Lauristin Virosta ja Birute Vesaite Liettuasta. Naisliitolla on ennestään toimivat suhteet Viron Sosialidemokraatteihin ja nyt myös Liettuahan. Liettualainen vieraamme oli erityisen kiitollinen vierailustaan, sillä he aikoivat organisoida naistoimintaansa Liettuassa. Lietuan sos.dem. naiset järjestäytyivät sittemmin lokakuussa 1991.

Vieraat tapasivat SDP:n puheenjohtajan Pertti Paasion ja eduskunnan varapuhemiehen Saara-Maria Paakkisen sekä ammattiyhdistysliikkeen naisia: TVK:n varapuheenjohtajan Riitta Prustin, SAK:sta Riitta Partisen, Mirja Janeruksen sekä Heli Puuran. Vieraille järjestettiin retki Porvooon, missä he tapasivat kaupunginjohtoa.

7.3. Pohjoismainen yhteistyö

Pohjolan Sosialidemokraattisten Naisten (SKN) puheenjohtajana on toiminut kuluneena vuonna Tuula Haatainen. SKN kokoontui 16.1. SAMAK:n yhteydessä Helsingissä. Kokous lähetti vetoomuksen Neuvostonaisten Komitealle, että se vaatisi maassaan Liettuaan kohdistuvien väkivaltaisuuksien lopettamista. Kokous päätti myös luopua kesäisin järjestetystä pohjoismaisesta opintoviikosta. Todettiin, että käytäntö on aikansa elänyt ja tarvitaan uusia muotoja. Päätettiin esittää jäsenjärjestöille, että opintoviikon vuonna 1991 korvaa liittotoimikuntien yhteiskokous Brysselissä helmikuussa 1992.

Brysselin kokousta varten Tukholmassa valmisteltiin 6.5. Pohjolan naisten yhteistä Eurooppa -kannanottoa. Tukholman kokouksen jälkeen kannanottoa käsiteltiin jäsenjärjestöissä.

Naisliitto on ollut mukana Pohjoismaisen Naisfoorumin valmisteluissa, joka järjestetään Turussa vuonna 1994. Foorumia valmistelevan projektin pääsihteeriksi nimitettiin Marianne Laxen.

7.4. Yhteistyö Baltian maiden kanssa

Baltian maiden naisten kanssa tehty yhteistyö on ollut helpointa Viron sosialidemokraattien kanssa. SIW:n kokouksen yhteydessä saimme luoduksi kontaktin myös Liettuaan. Kuluneena vuonna pyrittiin luomaan toimivat kontaktit ja kartoittamaan, miten voisimme auttaa Baltian naisia järjestäytymään ja rekrytoimaan naisia poliittiseen päätöksentekoon. Viron Sosialidemokraattisessa puolueessa on sosiaali- ja naiskomitea. Yhteyshenkilö on Ulvi Valdja, joka on tutustunut vierailullaan järjestöömme. Liettuassa sosialidemokraattiset naiset perustivat oman järjestön lokakuussa 1991. Myös Latvian sosialidemokraatteihin naisliitosta on oltu yhteydessä.

